

Конгрес Українських Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua Червень 2017 року № 6 (649)

30 ЧЕРВНЯ. ЗНАКОВА ДАТА

Цей день символічний для українців усього світу. 30 червня 1941 року, на Народних Зборах у Львові, один із провідних діячів ОУН Ярослав Стецько виголосив надважливий для нації документ, який ввійде в аннали історії, як Акт 30 червня, – Акт відновлення Української держави. Тоді ж було створено уряд – Українське державне правління, прем'єром якого став Ярослав Стецько.

За день до цієї події до Львова прибуде майбутній Головнокомандувач Української Повстанської Армії Роман Шухевич. Попри важливі організаційні справи, він, схоже, мав приватний інтерес: разом із родиною відзначити свій 34-й рік народження. Роман народився 30 червня 1907 року. Але свята не було. Страшна звістка чекала його на порозі отчого дому. Його молодшого брата Юрія, студента, ліричного, музично обдарованого юнака, в перші дні російсько-німецької війни схопили енкаведисти, запроторили, разом з іншими молодими і талановитими українцями, в катівні тюрми на Лонцького. Які тортури довелося пережити Юркові перш, ніж його убили «брати, що прийшли зі Сходу», знає лише Всевишній. Його понівечене, в калюжах крові тіло знайшли після того, як червоні окупанти, рятуючи свої шкури, повтікали від німців, а ті, вступивши до Львова, відчинили в'язниці… Очевидці кажуть, що після побаченого навряд чи злякаєїх саме пекло. Розтерзані люди з пробитими черепами, із цвяхами, які убивці забивали їм у голови, рамена, жінки з відрізаними грудьми, розпоротими животами… Виродки, яких манила жага крові й споглядання чужих страждань, упивалися стражданнями українців, яких ненавиділи ненавистю пігмеїв, плебейською лютою до патриціїв духа. У день свого народження та проголошення Акту 30 червня Роман хоронитиме свого єдиного рідного брата Юрка, з котрим ще недавно вони, двоє Шухевичів, концертували зі сцени оперного театру: Юрій мав прекрасний голос, Роман – музикував…

…Нацисти сприйняли Акт 30 червня як посягання на «єдино законну» владу Третього Райху в Україні, примушували Степана Бандеру та Ярослава Стецька відкликати Акт, а на їхню категоричну відмову зреагували приблизно так, як і їхні вчорашні соратники з Кремля. Членів УДП кинули за грати, деяких міністрів розстріляли, інших запроторили в концтабори. Три роки там провели Бандера і Стецько.

У відповідь на терор нацистів в Україні народилася УПА. Її боротьба тривала майже 15 років – за визволення українського народу від окупантів усіх мастей – німців, росіян, поляків. Першим щаблем до всенародної боротьби проти ворога став Народний здвиг у Львові 30 червня. Про його значення останній Головнокомандувач УПА Василь Кук написав так: «Народ перестав боятися своїх поневолювачів. Умер раб! Народився Борець! Месник! Завдяки боротьбі значно зросла національна свідомість народу на всіх землях України. З крові й жертв повстанської народної боротьби зародився національно-визвольний рух 1960-70 років…, рух за повну державну незалежність»

Тож нехай кожний українець запам'ятає дату, яка започаткувала відродження нації та її держави, дату народження Провідника УПА, 110-ліття якого нині відзначаємо, – 30 червня. Слава Україні! Героям слава!

ОФІЦІЙНО

ОСНОВНИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ

28 червня в нашій країні відзначається державне свято – День Конституції України. Двадцять один рік тому, цього дня, на ранковому засіданні Верховна Рада України прийняла новий Основний закон країни – першу Конституцію незалежної Української держави.

Конституція самостійної України ввійшла в наше життя як головний оберіг державності, основний документ, який гарантує незалежність і соборність Української держави. Її найвища юридична сила, верховенство права – фундаментальні засади, на яких ґрунтуться сьогодення і будується майбутнє України. Ухвалення Конституції закріпило правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність.

Конгрес Українських Націоналістів першим із українських політичних сил розробив цілісний проект Конституції, частина якого лягла в основу ухваленого 28 червня 1996 року Основного Закону України.

Сьогодні, ставши на прю із московським агресором, який зазіхає на нашу свободу й територіальну цілісність Української держави, її найкращі сини і дочки захищають цінності, задекларовані в Конституції України, права і свободи громадянина, найголовніші з яких – право і обов'язок на оборону Батьківщини. У цьому змагу з найжорстокішим ворогом людей доброї волі українці – непереможні.

Вітаємо всіх громадян України, а найперше тих, хто захищає її рубежі, з Днем Конституції України!

НАШІ ВТРАТИ

…ДЕ ПРАВЕДНІ СПОЧИВАЮТЬ

Червень 2017 року залишиться в пам'яті українців місяцем непоправних втрат. В перші дні червня українці всього світу, а львів'яни та кияни зокрема, прощалися з колишнім предстоятелем Української Греко-Католицької Церкви, Патріархом Любомиром Гузаром, який відійшов у засвіти 31 травня. Він безмежно любив Україну, й мільйони українців відповідали йому взаємністю. З Патріархом, уродженцем Львова, земляки прощалися в його рідному місті два дні, а третього червня, ввечері, похоронний кортеж прибув до Києва, де його відспівували, прощалися з ним і поховали в Патріаршому соборі Воскресіння Христового, що на Лівому березі Дніпра.

З Ним прийшли попрощатися тисячі, ні, десятки тисяч киян і гостей столиці. Четвертого червня, під палючим сонцем, упродовж трьох годин ми повільно просувалися в своїй черзі, аби підійти до Його домовини і попрощатися. Але те наше стояння не було обтяжливим, навпаки, воно було світлим, як була світлою печаль на обличчях людей в очікуванні на прощання з Праведником. У Києві Святішого Любомира Гузара щиро шанували й спрагло чекали на Його мудре слово – чи то в Храмі, чи на Майдані. Прощаючись, наші серця були сповнені радості за Нього, за те, що упокоївся він у рідній стороні, в Україні, де й похований. Напевно, що саме таким було його сокровенне бажання.

А 12 червня нас приголомшила сумна звістка із Франції. Помер ще один видатний українець, подвижник, учений, націоналіст Володимир Косик, який проживав під Парижем. Всі Його 92 роки життя пройшли в одержимій праці та боротьбі в ім'я української Нації та її Незалежної Держави. Коли вона постала 1991 року, Він летів до неї, мов на крилах. І працював, працював невтомно – заради неї, заради історичної правди про неї, про рідну Його Вітчизну – святу Україну. Правдиве слово про Україну та українців він ніс багатьма мовами світу, схоже, вболівав, аби не вкралася неточність, аби натомість людству відкрилася всеперемагаюча істина про найкращу в світі землю та її талановитий, працьовитий люд, який найдужче любить свободу, а значить це, що колись він таки доб'ється її для своєї Батьківщини вповні, і стане вона квітучою і щасливою, бо вона того гідна.

Володимира Косика відспівали в Паризькому соборі. А далі – довга дорога додому, в рідну Україну. Він хотів, аби прах його спочивав у рідній землі. Похоронний кортеж очікують у Львові. Тут, здавалося, його знають усі, а найбільше студенти, молодь, адже він працював, читав лекції у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Будуть прощання, сумні урочистості, похорони. Його поховають у Личаківській задумі, на цвинтарі, де він спочиватиме поруч із своїми великими попередниками, а також – і сучасниками, великими, як і він, – талантом і безмежною відданістю своєму народові, любов'ю до України.

Навіки спочити у рідному краю, у священній землі своїх пращурів – щастя, яке, на жаль, не кожному дано. Мабуть, для цього треба заслужити Божої ласки, бути гідним Благословення Всевишнього. Як заслужили його вони, Любомир Гузар і Володимир Косик.

Ми ж молимо Господа, аби оселив їхні душі там, де праведні спочивають…

Марія БАЗЕЛЮК

(Продовження теми на стор. 2, 6, 7.)

АНОНС

З нагоди відзначення 76-ї річниці Акту відновлення Української держави, проголошеного 30 червня 1941 року у м. Львові, відбудеться презентація книжки Омеляна Коваля «Спомин мого життя».

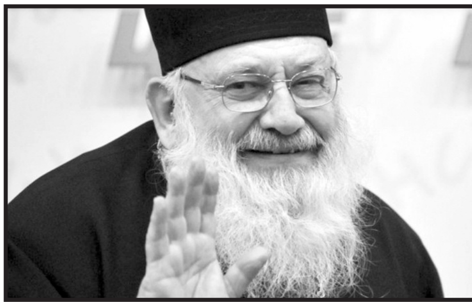
Омелян Коваль відомий громадсько-політичного діяч, який у 1941 році проголошував Акт відновлення української держави у місті Долина на Івано-Франківщині, один із засновників Конгресу Українських Націоналістів, ініціатор створення Всеукраїнського педагогічного товариства імені Григорія Ващенка, член Українського Державного Правління під головуванням Ярослава Стецька, колишній головний редактор журналів для дітей та молоді «Крилаті» та «Авангард», довголітній член Головного Проводу Організації Українських Націоналістів та Голова Центральної Управи Спілки української Молоді, в'язень концтабору Аушвіц.

Захід відбудеться 29 червня 2017 року в Київському міському будинку вчителя о 17.00.

ВТРАТИ

НИНІ ПОЧУВАЄМОСЯ ДІТЬМИ, ЩО ВТРАТИЛИ БАТЬКА

Трагічна, сумна звістка боляче вразила все членство та прихильників Конгресу Українських Націоналістів: 31 травня, на 85-му році життя, після тяжкої недуги, відійшов у засвіти колишній предстоятель Української Греко-Католицької Церкви, Верховний Архієпископ, Блаженніший Любомир Кардинал Гузар.

Праведний чоловік, він жив за Божими законами, завжди був з українським народом і в Царстві Господнім молитиметься за Україну та її люд. Блаженніший був для нас втіленням християнських чеснот і високої моралі, духовним лідером і наставником, і сьогодні ми почуваємося дітьми, які, втративши Батька, осиротіли.

Він мав велику популярність і незаперечний авторитет у суспільстві, щиру повагу українців – феноменальне, рідкісне явище, притаманне для постатей, генетично закорінених у найкращі якості українства, своїх пращурів, роду.

Любомир Гузар походить з родини галицьких інтелігентів. Він народився 26 лютого 1933 року, в сім ї Ярослава та Ростислави Гузарів, у Львові, де закінчив народну школу та перший клас гімназії. Серед його дідів і прадідів були священики, які служили у Львові та Галичі. Десятилітньою дитиною він мріяв вступити на навчання в релігійну школу при одному із львівських монастирів. Але 1944 року сім'я Гузарів емігрувала спочатку до Австрії, далі – до США.

У Нью-Йорку Любомир Гузар отримав релігійну освіту в лоні УГКЦ, служив на її парафіях. В еміграції УГКЦ була центром не тільки духовного, а й соціального життя. Коли через 50 років Гузар повернеться в Україну, він сприятиме, аби однією із сфер діяльності УГКЦ стали розвиток соціального підприємництва і волонтерства.

Довга дорога додому пролягала через служіння Всевишньому та спілкування з церковними громадами в Канаді, США, Бразилії, Австралії, Парагвай та багатьох інших країнах, де була присутня УГКЦ

Наприкінці 60-их років Любомир Гузар знайомиться з чинним тоді предстоятелем УГКЦ Йосипом Сліпим, продовжує навчання в Римі, де здобуває ступінь доктора богослов'я, стає ченцем-настоятелем у монастирі Стадіон, а згодом – помічником Сліпого

1977 року, потай від Ватикану, кардинал Сліпий висвятив трьох єпископів для Української церкви. Одним з них став Гузар, який впродовж наступних 19-ти літ не говорив про своє висвячення. Лише 1996 року його регалії підтвердив Папа Римський Іоанн Павло ІІ.

На початку 1990-их років в Україну фактично повертається УГКЦ з її предстоятелем Мирославом Любачівським. Єпископ Любомир Гузар – його права рука, а по смерті Любачівського – його наступник на престолі УГКЦ

Вагомим внеском Любомира Гусара, як предстоятеля УГКЦ, було її включення у світовий християнський контекст, як однієї з найпопулярніших церков в Україні. Її резиденцію перенесено зі Львова до Києва, чим підкреслено національне, а не локальне значення УГКЦ. Блаженніший Любомир завжди підкреслював ідентичність нашої Церкви, незважаючи на її підпорядкування Папі Римському. Відвідуючи Ватикан у статусі предстоятеля УГКЦ, Любомир Гузар з'являвся у традиційному для церкви східного обряду одязі, підкреслюючи її ідентичність, її українськість. Знаково, що його наступник Блаженніший Святослав Шевчук у промові під час інтронізації не лише, як стверджують релігієзнавці, повторив, а й устійнив позицію свого попередника про Київський престол – початок УГКЦ, назвавши її вірних «спадкоємцями церкви Володимирового хрещення».

Ми вважаємо Блаженнішого совістю нації, мудрим поводирем, який завжди був з народом, проявляючи громадську активність, співмірну із своїм саном. Він вважав служінням Богові постійне перебування в спілкуванні з людьми. Разом з іншими інтелектуалами виступив ініціатором створення групи Першого Грудня, покликаної сприяти розвитку громадянського суспільства та патріотичної свідомості в Україні. Кардинал був з народом на Майдані, сказав людям: «Не бійтеся!», і ми сприйняли його заклик, як благословення на жертовність в ім'я України.

Він служив їй до останку. Коли російські бандформування вчинили агресію проти України, Блаженніший боронив її і Словом, і Чином. Десятки, сотні священиків УГКЦ поїхали в АТО. «Війна, – казав він, – якою б жахливою вона не була, це й шанс подолати нашу відчуженість один від одного». Він просив у Бога щасливої долі для України, єдності для українців. Тепер маємо почути Його, сповнені болю, слова про єднання, звернені до нас. «Між Сходом і Заходом України, – наголошував Він, – немає поділу. Поділ існує між тими, хто любить Україну, і тими, хто її не любить»

Водночас Блаженніший застерігав агресора: «Хто нападає, хто є агресором, той бере на себе великий гріх».

Прощаючись з великим українцем, мудрецем і праведником, безмірно тужимо, пам'ятаємо Його слова: «Прохаю вас, моліться і працюйте, щоби наша Церква розвивалася, жила і в той спосіб прославляла Бога і служила нашому народові».

Молимо Всевишнього, аби оселив його душу там, де праведні спочивають.

Ваші поради, натхненні слова про добро і любов, що здолають зло, ми пам'ятаємо… Служитимемо Всевишньому та Україні до останнього подиху.

Вічна і світла пам'ять…

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів
1 червня 2017 року

ВІДІЙШОВ У ЗАСВІТИ ВОЛОДИМИР КОСИК

Конгрес Українських Націоналістів, усе його членство та прихильники щиро сумують у звя'язку з тяжкою втратою. У Франції, 12 червня, після тривалої хвороби, на 93-му році життя, відійшов у засвіти провідний діяч Організації Українських Націоналістів, багатолітній порадник і справжній друг Конгресу Українських Націоналістів, учений, історик, професор Володимир Косик. Його внесок у дослідження історії українських національно-визвольних змагань і поширення у світі правди про Україну безцінний. Він – один із найвидатніших українців, які все своє життя, до останку, присвятили священній справі визволення нації та постанню її держави.

Володимир Косик народився 26 листопада 1924 р. в селі Вацевичі біля Дрогобича в селянській родині. Навчався у Дрогобичі. Вже в юності став учасником визвольного руху, у роки Другої Свiової війни працював у підпіллі революціїної ОУН. Окупанти вивезли його на примусові роботи до Німеччини, де у вересні 1946 р. В.Косику вдалося перейти до її західної частини.

З 1948 року живе у Франції. Працює на фабриці, навчається. Освіту та наукові звання здобуває в Українському вільному університеті в Мюнхені і Сорбонні, а також в Інституті історії сучасних міжнародних взаємин.

Володимир Косик виконував відповідальні завдання Проводу ОУН на міжнародному відтинку. Так, 1956 року його призначено редактором українських програм «Радіо Тайпей» на Тайвані, які свого часу започаткував і створив Антибільшовицький Блок Народів на чолі з його президентом Ярославом Стецьком. Там Володимир Косик працював до 1960 р.

Плідна співпраця цих велетнів духу – Голови Проводу ОУН Ярослава Стецька та Володимира Косика, який тривалий час очолював Тереновий провід ОУН у Франції, тривала впродовж десятиліть. Уже після смерті Провідника виходять його Твори у двох частинах «Українська визвольна концепція», упорядником яких є Володимир Косик, а його передмови – до першого та другого томів – зразок високої публіцистики, гідної власне Творів автора. В передмові до другого тому Творів її автор подає дефініцію націоналізму – як її трактував Ярослав Стецько Він стверджує, що український націоналізм «не має нічого спільного з загарбницьким націоналізмом панівних націй», до яких зараховує і російську. «Ярослав Стецько, – читаємо в Передмові, – зазначав, що правдивий націоналізм завжди «спертий на найшляхетніші первні духовности даної нації», він є ідеалістичним, ідейно-моральним рухом. Дійсний націоналізм респектує існування і такі ж самі аспірації іншої нації, бо інакше він себе самого заперечив би. Тим самим націоналізм, який простягає руки на життя й свободу іншої нації – сусідньої чи ні – та хоче її поневолити чи забрати в неї клаптик її етнічної землі, перестає ним бути, він перетворюється в звичайний імперіалізм… Злочини «модерних варварів» тоталітарних режимів не мають нічого спільного з націоналізмом».

У безсмертному доробку його історичних досліджень – доба УНР і українсько-французькі взаємини, злочини Москви на підрадянській Україні та боротьба ОУН і УПА, збірники архівних документів, упорядником яких він був. Знаменита праця Володимира Косика «Україна і Німеччина в Другій Світовій війні», яка вийшла 1982 року й невдовзі була перекладена багатьма мовами, стала концептуально визначальною для розуміння перебігу тогочасних подій в Україні. Впродовж десятиліть вчений працював над архівами гестапо, результатом чого стало семитомне видання німецьких документів про Україну – у фотокопіях і з українським перекладом. Це надійний контраргумент від олжі фальсифікаторів історії України, її місця у Другій Світовій війні, національно-визвольних змагань, провокації яких тривають і сьогодні.

Активна громадська та наукова діяльність Володимира Косика – у Франції. 1961 року його обрали головою Об'єднання українців у Франції. Він був засновником і редактором франкомовного журналу «Європейський Схід», дійсним членом Наукового Товариства Шевченка (НТШ). У 1960–1990-их роках читав лекції з історії України в Українському вільному університеті в Мюнхені, а також у Національному інституті східних мов і цивілізацій університету Париж III.

Після проголошення 1991 року Незалежності професор Володимир Косак часто відвідував Україну. Як соратник Голови Проводу ОУН Слави Стецько, він сприяв створенню та становленню Конгресу Українських Націоналістів, надавав практичні поради та сам брав участь в організації конференцій, дискусій тощо, читав спецкурси з історії України в університетах України: (Київ, Івано-Франківськ, Тернопіль, Дрогобич). З 2000 року обіймав посаду професора Львівського національного університету ім. Івана Франка, читав лекції з історії України в цьому університеті, був обраний почесним головою Центру досліджень визвольного руху. Нагороджений французькими та українськими державними нагородами.

Прощаючись із видатним Українцем, націоналістом, ученим, Конгрес Українських Націоналістів, як і все світове українство, усвідомлює масштаби непоправної втрати. висловлює глибокі співчуття рідним і близьким професора Володимира Косика. Молимо Всевишнього, аби оселив його душу там, до праведні спочивають.

Прости і прощавай, друже.

Вічная пам'ять.

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів
14 червня 2017 року

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(097) 371-12-71
Дніпро	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кам'янське	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Кропивницький	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(050)-132-00-42
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Сороковий Віталій	(095) 315-73-10
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ РОМАНА ШУХЕВИЧА

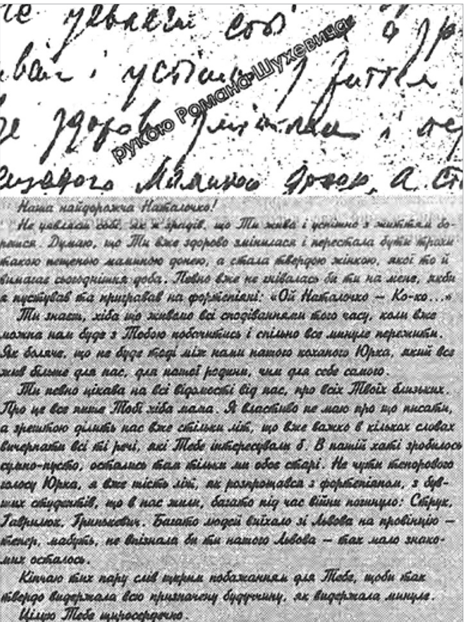
СТАРШИЙ БРАТ

Інтерв'ю із сестрою Головнокомандувача УПА Романа Шухевича Наталею Шухевич-Геграєвою

Генії народжуються раз в століття.
Умерти ж можуть кожен день.
Кулі примхливі: як дівчата, –
Вибирають найкращих.

Ці поетичні рядки Ліни Костенко неодмінно приходять на пам'ять, коли звертаємося до історії української революції та її провідників. Серед них постать генерал-хорунжого УПА Тараса Чупринки-Романа Шухевича – чи не найяскравіша й найромантичніша. Він міг би стати видатним математиком або музикантом, а став великим воїном, бо народився і жив у тривожний час, коли нація вимагала від своїх синів жертовного сповнення свого обов'язку – захисту її життя і свободи. Роман Шухевич був ідеалістом, лицарем, романтиком – від народження, генетично, по крові, і ці притаманності піднесли його над буденним сприйняттям світу, зробили героєм, що цей світ здобуває. Він ніколи не вивищувався, вражав скромністю, воював безстрашно, аж зухвало, здобув безмежну любов народу і став його Славою. Шухевич був справді тим українським Генієм, що народжується раз у століття.

– Роман так міцно любив рідну землю, що не зміг її залишити навіть перед очевидною загрозою смерті, маючи наказ від

Наша найдорожча Наталочко!
Не уявляєш собі, як я зрадів, що Ти жива і успішно з життям борешся. Думаю, що Ти вже здорово змінилася і перестала бути трохи такою пещеною маминою донею, а стала твердою жінкою, якої то й вимагає сьогоднішня доба. Певно вже не гнівалась би ти на мене, якби я пустував та приграває на фортепіані: «Ой Наталочко – Ко-ко...»
Ти знаєш, хіба що живемо всі сподіваннями того часу, коли вже можна нам буде з Тобою побачитись і спільно все минуле пережити. Як боляче, що не буде тоді між нами нашого коханого Юрка, який все жив більше для нас, для нашої родини, чим для себе самого.
Ти певно цікава на всі відомості від нас, про всіх Твоїх близьких. Про це все пише Тобі хіба мама. Я властиво не маю про що писати, а зрештою ділить нас вже стільки літ, що вже важко в кількох словах вичерпати всі ті речі, які Тебе інтересували б. В нашій хаті зробилось сумно-пусто, остались там тільки ми обоє старі. Не чути тенорового голосу Юрка, я вже тість літ, як розпрощався з фортепіаном, з бувших студентів, що в нас жили, багато під час війни погинуло: Струк, Гаврилюк, Гриньквич. Багато людей виїхало зі Львова на провінцію – тепер, мабуть, не впізнала би ти нашого Львова – так мало знакомих осталось.
Кінчаю тих пару слів щирим побажанням для Тебе, щоби так твердо видержала всю призначену будучину, як видержала минуле.
Цілую Тебе щиросердечно.

Степана Бандери йти на Захід, – каже сестра Провідника Наталя Шухевич, коли ми розглядаємо родинні світлини, я зауважую небуденність його обличчя – високе, чисте чоло, сміливий погляд, щира посмішка. Пані Наталя дуже схожа на старшого брата. Востаннє вони бачилися, коли їй виповнилося 16 років, а згадує – наче це було вчора.

– Яким він постає у ваших спогадах?

– Веселим, компанійським, дотепним, добрим. Можна сказати, Роман мене виховував, адже він старший на 15 років. Коли я народилася, вони з братом Юрком навчалися у Львівській гімназії, довідавшись, що в них появилася сестричка, вони відправили в Радехів, де наш батько працював суддею, телеграму, щоб мене назвали Наталею. Коли трохи підросла, Роман став для мене незаперечним авторитетом, і я в усьому його слухалася. Він любив жартувати і дражнити мене. Часом сідав за фортепіано, і починав награвати, підспівуючи: «Ой, Наталочко-ко, ти малесенька-ка, ой, Наталочко-ко, ти солодесенька-ка». Я з плачем бігала до мами жалітися, а він брав мене на руки, підкидав під стелю і ловив у повітрі. Наставав мир.

Роман захоплювався спортом, брав на змаганнях перші місця з плавання, ходив на лижах. Він, як і Юрко, належав до Українського Спортового клубу, Карпатського лещатарського клубу. Коли мені сповнилося 9 років, Роман і мене почав залучати до спорту. Я любила ходити із старшим братом «між люди» і гордилася ним. Він був дуже гарний, мав кучеряве, золотисте волосся, чудово танцював, любив ходити на танцювальні бали, хоча не завжди міг, бо вони були платні. А дівчата його любили! Крім Львівської політехніки, Роман закінчив консерваторію, грав на фортепіано. Брат Юрко також закінчив консерваторію – по вокалу. Часто вони виступали в Оперному театрі чи по радіо разом: Юрко співав під акомпанемент Романа.

Я вчилася в Першій гімназії, і ми з друзями зробили пікнік. Зібралися у нас вдома. Прийшов Роман, грав на фортепіано, а ми танцювали. Пригадую, в народному домі справляли маланку, і Роман пішов туди зі мною. Я так раділа. На жаль, це останні світлі спомини про старшого брата. Він пішов воювати за Карпатську Україну, і більше ми вже ніколи не бачилися. А в 41-му, за три дні до війни, енкаведисти заарештували Юрка і замордували. Коли прийшли німці, мама знайшла його тіло. На похоронах був Роман. А я в цей час вже була в совєтських концтаборах. Але то – пізніше і дуже сумний спогад.

– Коли Ви були ще підлітком, Ваш старший брат уже був членом Організації Українських Націоналістів. Чи помічали Ви, що він живе ще й політичним життям?

– Звичайно, десь у років десять я вже чудово розуміла, що Роман виступає проти поневолення українців поляками. Далі – 1934 рік. Вбивство Пєрацького. Романа забрала поліція. Батьки носили йому обіди в тюрму на Бригідки, і я часто ходила з ними. А потім настав день суду, який відбувався на вулиці Батора (тепер князя Романа). Процес висвітлювався в українській та польській пресі, і гідна постава на суді українських націоналістів викликала захоплення не тільки українського громадянства, але й чужинців. Поряд з нами жила родина професора Ломницького з Політехніки, в якого вчився Роман. Кажуть, що музика й математика мають щось спільне, і я переконалася, що це так. Роман був блискучим математиком і чудовим піаністом. Професор Ломницький казав, що за всю його працю в нього не було такого здібного студента, як Роман Шухевич. Так от, дружина професора була настільки вражена поведінкою Романа на процесі, що принесла до зали суду букет рож, і подарувала його братові.

Батьки й Юрко щоденно ходили в суд, але дітей до зали не впускали. Мені дуже хотілося побачити Романа, і мама просила прокурора, щоб під час перерви мене пустили до брата. Я побігла сходами вгору, де мене чекали батько й Роман. Пригадую, ми сиділи з батьком за столиком і їли морозиво. Роман обняв мене і показав Степана Бандеру, який стояв з ріднею. Всі були в чорному вбранні й краватках. Брат підвів мене до відчинених дверей судової зали, показав місце, де сиділи підсудні, й сказав: «Колись і ти тут будеш сидіти». Його слова виявилися пророчими. Через шість років, коли мені було вісімнадцять, я сиділа на лаві підсудних, тільки не на вулиці Батора, а в страшних мурах НКВС. Роман дістав два роки тюрми, оскільки нічого, крім належності до ОУН, йому не зуміли інкримінувати. Незабаром він вийшов з ув'язнення.

– Вам, на жаль, судилося в числі перших у Галичині опинитися в катівнях НКВС. Як трималися в тюрмі Ваші друзі? Адже Ви проходили по дуже гучній справі.

– Наша справа відома, як процес 59-ти. Мене заарештували 8 вересня 1940 року, судили на Йорданку у 1941-му. Інкримінували статтю 2/11 КК СССР «Підготовка збройного повстання». На допитах і на процесі наші друзі трималися героїчно. Серед

Наталя ШУХЕВИЧ (сестра), Наталя ШУХЕВИЧ (дружина), Фазі ДЕБИСКАЄВА (сестра Муталіфа). Муталіф ГЕГРАЄВ (чоловік сестри), Юрій ШУХЕВИЧ (син Провідника). Казахстан, 1956 р.

нас була п'ятнадцятирічна Марійка Наконечна. На суді Марійку запитали, чи вбила б вона товариша Сталіна, коли б їй це доручила ОУН. «Так, – відповіла дівчинка, – вбила б, якби таким був наказ Організації».

Обласним прокурором тоді був Руденко, в майбутньому – Генеральний прокурор СССР. Але хоча на допитах і в суді орудували вишколені підручні Сталіна, їм не вдалося зламати волю українських націоналістів. І коли нам зачитали вирок – вісімнадцяти особам десять років таборів, а 41 – кара смерті, ми всі, як один, піднялися й заспівали «Ще не вмерла Україна». Після суду – Бригідки. Згодом нас привезли до Харкова, а звідти – етапом до Куп'янська. Це була дорога смерті.

– Як Ви вижили – молода, тендітна дівчинка з інтелігентної родини?

– Бог посилав мені добрих людей в найтяжчі хвилини мого життя. Впродовж п'яти місяців – від арешту до суду – я сиділа в страхітливій Замарстинівській в'язниці. А поруч зі мною була Галя Ставорська, енергійна, життєрадісна. Вона допомогла мені вижити, і по суті, врятувала життя на етапі до Куп'янська. Крок вліво чи вправо – стріляють без попередження. А я – знесилена, не можу йти, речі свої покинула, відчуваю, що впаду, бо на ногах криваві міхури. Галя просить: «Потерпи». Раптом – криниця, біля неї жінка у вишиваній сорочці, а поруч – два відра чистої, як сльоза, води і кошик з помідорами. Я не встигла й слова мовити, як Галя вискочила з колони, зачерпнула води. В цей час пролунав постріл. Куля просвистіла повз Галине вухо й влучила в жінку. Вона впала. Поранена чи мертва, вже ніхто не довідається. Ще протягом двох днів, аж поки не дійшли до Куп'янська, Галя поїла мене водою. В телячих вагонах нас повезли на Урал, де нам судилося бути ще п'ять важких років, і Галя своїм оптимізмом допомагала нам вижити. Зараз Галина Ставорська-Бобко живе у Львові, ми далі дружимо.

– Коли ви перебували в таборі, чи мали вістки про старшого брата, чи знали, що він – генерал УПА, Провідник ОУН в Краї?

– Наприкінці війни мене привезли до Москви – в «Матроську тишину», а далі в Бутирку. 8 вересня 1945 року, мене мали випустити, бо батьки подавали касацію, і мій термін зменшили до п'яти років. Наступив довгоочікуваний день, та мене не звільнили. Тоді я оголосила голодівку. Мені пропонували співпрацю з НКВС. Відмовилася. Привезли до Києва. Мені знову повезло на добру людину: зі мною в камері була Уляна Лістовнича, яка підтримувала мене морально. Слідчий попався можливий. На допити викликав о третій ночі, щоб не бити. Від нього я вперше почула, що Юрка розстріляли, а Роман – Головнокомандувач УПА. Розповіла про це Уляні, а вона: «За такого брата можна ще п'ять років відсидіти». Слідчий бачив, що до співпраці мене не схилить, і зачитав нову «санкцію»: стаття 7/35 – «соціально небезпечний елемент» – п'ять років заслання в Казахстані. По дорозі до Джамбула зустріла Івано-Франківського єпископа Лятишевського, який дуже допоміг мені на засланні. Згодом я влаштувалася на роботу і забрала до себе маму, яка мала три роки заслання і зовсім не ходила. Батько був зовсім хворий, не піднімався з ліжка, його доглядала чужа людина. Гебісти використовували батька як приманку для Романа, а не добившись свого, тата на носилках відправили на заслання в Кемеровську область, де він і помер.

– Чи знав генерал Чупринка про долю членів своєї родини?

– Аякже! Роман з його досвідом підпільника й талантом розвідника зумів не один раз відвідати прикутого до ліжка батька, пройшовши у формі генерала КГБ крізь щільне кільце гебістів навколо дому. Крім цього, у 1947 році на засланні в Казахстані я одержала від Романа листа! Для конспірації він писав нібито від імені батька. Я зберегла цей лист. Він для мене – найдорожча пам'ятка.

30 червня 1956 року, в день народження Романа, померла наша мама. Вона не знала, що він не живе. Їй все снилося, що Роман приїде й забере її. А незабаром до нас з чоловіком (у 1948 році я вийшла заміж за балкарця, народ якого більшовики у 1944 році депортували в Казахстан) приїхали дружина Романа із сином Юрком. Від них ми довідалися про загибель командувача УПА генерала Романа Шухевича. Через кілька місяців ми повернулися в Україну, де довелося запізнати, по чім ківш лиха. Хоча й тут мені допомагали багато щирих чесних людей, незважаючи, що більшість боялися навіть розмовляти з родичами Романа Шухевича. У Львові мені вдалося закінчити медичне училище, але нас постійно переслідували. Згодом ми переїхали в Нальчик, куди почали повертатися із заслання балкарці.

– На Вашому житті позначилася доля і вибір Романа Шухевича.

– У дитинстві і юності я жила в аурі його особистості, формувалася, як людина, під впливом старшого брата. Тому життя моє не було ущербним, а чесним і благородним. Я ніби живу в ореолі світлої постаті Романа.

Розмову вела Марія Базелюк
«Шлях перемоги», ч. 39 (2215),
10 жовтня 1996 року

МИ СТАЛИ ВОЛІ НА СТОРОЖІ

МАРШ

Гімн ОУН

Зродились ми великої години
З пожеж війни і з полум'я вогнів.
Плекав нас біль по втраті України,
Кормив нас гніт і гнів на ворогів.

Доволі нам руїни і незгоди,
Не сміє брат на брата йти у бій,
Під синьо-жовтим прапором свободи
З'єднаєм весь великий нарід свій.

І ось ідемо в бою життєвому.
Тверді, міцні, незламні, мов граніт,
Бо плач не дав свободи ще нікому,
А хто борець, той здобуває світ.

Велику правду для усіх єдину,
Наш гордий клич народові несе:
Батьківщині будь вірний до загину,
Нам Україна вище понад все!

Не хочемо ні слави, ні заплати,
Заплатою нам розкіш боротьби,
Солодше нам у бою умирати,
Як жити в путах, мов німі раби.

Веде нас в бій борців упавших слава,
Для нас закон найвищий та наказ –
Соборна Українськая Держава,
Вільна, міцна, від Тиси по Кавказ!

Олесь БАБІЙ

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА

КУРС УКРАЇНИ – В НАТО: ТЕПЕР – ДО ПЕРЕМОЖНОГО КІНЦЯ

Восьмого червня Верховна Рада України відновила курс України на членство в НАТО. 276 парламентаріїв проголосували за внесення змін до Законів «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики України» і «Про основи національної безпеки України». Тепер кінцева мета – «набуття членства» в Альянсі – зафіксована чітко й однозначно, як один із пріоритетів зовнішньополітичного курсу Української держави. Автори законопроекту – голова Верховної Ради Андрій Парубій, а також народні депутати Ірина Геращенко, Ганна Гопко, Борис Тарасюк і інші.

Наша країна стартувала в НАТО двадцять років тому підписанням Хартії про особливе партнерство між Україною та Північноатлантичним Альянсом. До цього, від 1994 року, Україна співпрацювала з Альянсом в рамках програми «Партнерство заради миру». Чому ми втратили шанс на безпекові гарантії, віддавши третій за потужністю ядерний потенціал і при тому не вимагаючи, як «компенсацію» за це, членства в НАТО? Остерігались, що нас «розлюбить» Росія? Чи, може, справді не знали, що Москва готувалася до силового повернення України в лоно імперії від перших днів нашої Незалежності? Втім, про це відомо кожному, хто хоча б трохи пересікався з реаліями

російської політики, зокрема, з агітпропом її Збройних сил. Про загарбницькі цілі імперії зла знали всі, більш менш поінформовані особи, ну, звісно, крім українських спецслужб, зокрема, зовнішньої розвідки, колишні очільники яких досі голосять «хто ж міг подумати, що Росія піде на нас війною».

І все-таки, бодай трохи зануривщись у ретроспективу провальної зовнішньої політики офіційного Києва, ми констатуємо одну з головних причин, яка впродовж століть призводила українців до втрати незалежності і до сьогодні залишається альфою і омегою наших втрат і ганьби. Про це понад триста років тому гетьман Іван Мазепа писав так:

През незгоду все пропало,
Самі себе звоювали.

Сподіваємося, що цього разу в нас ще не «все пропало», якщо інстинкт самозбереження все-таки напоумить політиків, що чвари і самопожирання мають трагічні наслідки для України. А в нас, українців, нічого більше нема, лише вона, одна-єдина – Україна. Відсутність єдності в середовищі державного керівництва позначилася й на перебігу Бухарестського саміту 2008 року. Чвари – і це головна причина, а також шалений тиск Росії плюс досі не до кінця з'ясована роль пані Тимошенко в цьому (кажуть, доволі зловісна роль) призвели до того, що канцлер Німеччини Меркель і президент Франції Саркозі заблокували надання Україні та Грузії ПДЧ. У серпні того ж року Росія напала на Грузію і захопила частину її території. А через п'ять років Кремль взяв курс на інтервенцію проти України.

Можемо згадати ще один провальний момент, коли влітку 2004 року Україна була дуже близька до підписання ПДЧ, але після зустрічі з Путіним Леонід Кучма робить різкий розворот і виключає з військової доктрини пункт про співпрацю з НАТО. Звісно, Кучму шантажували, прослуховували й звинувачували в тому, чого він не робив. Але коли б в українському політикумі була взаємодовіра, то, мабуть, жодний виродок не зміг би зруйнувати стратегію держави, що забезпечує саме її існування. А коли тотальне недовіра, підозра, доноси, стукачі, паплюження…. Господи, чому це все – в Україні?...

Як надолужити втрачені шанси в умовах воєнної агресії, що триває четвертий рік, коли частина території – анексована, а частина – окупована? Коли проти нас Росія організувала інформаційну війну, спрямовану на дискредитацію та морально-психологічне знищення України, а в самій Україні голови деяких телевізійників нашпиговані несусвітніми фантасмагоріями про речі, самозрозумілі для громадян з державницьким мисленням.

Хоча нас багато разів звертали з дороги до Альянсу і це не дозволяло світові збагнути, чого ми насправді хочемо, тепер, сподіваємось, рішення Верховної Ради остаточно відновлює курс України на членство в НАТО. Для підсилення цієї позиції та її незворотності годилося б провести референдум, який, переконана, припинить всі спекуляції навколо цього питання, оскільки підтвердить прагнення громадян щодо членства в НАТО: адже українці – не самогубці, аби постійно залежати від жорстокого й не прогнозованого ворога-сусіда.

І рішення парламенту, і референдум (якщо він буде) стануть серйозним сигналом для наших західних партнерів і додадуть йому чимало клопотів. Але, як зазначив екс-керівник МЗСУ Володимир Огризко, «як тільки країни Заходу зрозуміють, що Україна, як потенційний член НАТО, додасть цій організації сили та позитиву, то нам уже не скажуть «ні». До того часу, поки ми будемо країною, яка несе в собі проблеми і загрози, знайдеться мільйон причин, щоб говорити нам, що наше членство в НАТО не на часі».

ДУМКИ З ПРИВОДУ

ЧОМУ НАША ЦЕРКВА – ПІД «МОСКОВСЬКИМ КАРАУЛОМ»?

18 травня на порядок денний пленарного засідання Верховної Ради було винесено два законопроекти – №4511 «Про особливий статус релігійних організацій, керівні центри яких знаходяться в державі, яка визнана Верховною Радою державою-агресором» і законопроект №4128 «Про свободу совісті і релігійні організації (щодо зміни релігійними громадами підлеглості)», що регламентує зміну підпорядкованості релігійної громади релігійним центрам шляхом реєстрації нової редакції статуту або внесення змін і доповнень у чинний. Ну, нарешті, подумалося, ці проекти, які активно обговорювалися ще від жовтня минулого року, мають шанси стати законами. Нарешті у випадку співпраці представників конфесії з релігійним центром держави-агресора діяльність такої, ворожої нам релігійної організації, може бути припинена державою.

Були сподівання, що очільники відомої конфесії, з огляду на закон, вгамують своє українонененависництво і навіть згадають про християнську мораль та етику. Адже коли у Верховній Раді вшановували вставанням пам'ять українських воїнів, які полягли в АТО, захищаючи нас від російських агресорів, присутні в залі батюшки УПЦ Московського патріархату навіть не зрушилися зі стільців. А далі – вже посправжньому звиродніле видовище.

Пам'ятаєте, як російське телебачення невтомно демонструвало кадри тортур пораненого в бою українського військовополоненого? У катуваннях, якими заправляв бандит Гіві, брав участь батюшка з УПЦ Московського патріархату. Він щосили гатив пораненого дерев'яним хрестом, а коли знаряддя тортур зламалося, попросив принести ще один такий же хрест, ну, щоб довершити «кару». Так що інквізиція Середньовіччя таки має гідних послідовників у XXI сторіччі: і це клір імені Кіріла. Дарма, що в усі часи воїнів, які полягли чи були поранені на полі бою за рідну землю, за «друзів своїх», поважали і не знущалися над ними навіть вороги – такий був кодекс честі. Але ні російським бандитам, ні пропагандистам, які їх обслуговують, ні такому, з дозволу сказати, духовенству, яке благословляє тиранію і тих, хто чинить терор і звірячі знущання (ба, саме бере в них участь) над українцями, такі цінності, як честь і гідність, невідомі. Тому лицарство українських героїв доводить їх до сказу. Приміром, російська телевізія дуже старалася, аби ці каральні кадри, знущання озвірілого бандита і попа над сином побачила мама смертельно пораненого бійця. Вона їх таки побачила, коли душа її сина була вже там, де праведні спочивають… Але не зламалася. Українська Мати пишається Сином-лицарем. Проте кремлівським звірхникам не дано це збагнути. Схоже, як колись Ленін звільнив пролетаріат від такого буржуазного «пережитку», як совість, Кіріл звільнив підлеглє йому духовенство ще й від такого «тягаря», як мораль.

Скажіть, яке б суспільство мовчазно проковтнуло зневагу полеглих героїв з боку очільників будь-якої релігійної організації і наругу над пораненими – їхніх пасторів? І де б вони після такої вакханалії опинилися? У нас же обрана народом Верховна Рада не спроможна стати на захист його честі і гідності, мирним шляхом врегулювати і привести до тями неадекватних вірних церкви, яка обслуговує ворога, бо зачата в його лігві. Маємо те, що маємо. Несподівано 18 травня парламент вирішив не розглядати законопроекти про релігійні організації та повернутися до них згодом. А ми почули своєрідне пояснення від специфічного у ставленні до України і українців нардепа. Оскільки близько 1,5 тисячі прихильників Української православної церкви Московського патріархату проводили молитовне стояння під Верховною Радою проти ухвалення законопроектів №4128 і №4511, відомий апологет «руского міра» нардеп Новінський потрактував перенесення розгляду названих проектів закону як страх перед натовпом, про що й повідомив телеглядачів із притаманною йому зневагою до українства. Він, як і його братія, не хотіли, аби церковні відносини були мирно врегульовані.

Цинізм відверто ворожої Україні і абсолютно безкарної релігійної структури вражає, як і те, що люди, які врешті хочуть вирватися з її тенет, позбавлені такої можливості через вакханалію і беззаконня. Про непристойну поведінку частини служителів Московського патріархату, їхню розбещеність і оргії з «блудницями» на території Лаври (про що свого часу писала парламентська газета) та нищення історичних пам'яток, а тепер ще й відверту підтримку російської агресії деякими предводителями УПЦ МП знають усі, хто взагалі щось бажає знати. Але нардепи зволікають з ухваленням дуже потрібних законів, а деякі, на кшталт Новинського, взагалі скептично оцінюють перспективи їх розгляду.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту №4128, він покликаний забезпечити «представників релігійних громад правом на свідомий вибір та вільну і безперешкодну зміну підпорядкованості релігійним центрам для задоволення своїх релігійних потреб і гідного виразу релігійних почуттів».

У законі №4511 пропонується надати особливий статус релігійним організаціям, керівні центри яких знаходяться в державі, яка визнана Верховною Радою державою-агресором, зокрема передбачити: особливу процедуру реєстрації статутів таких релігійних організацій; підписання договорів (угод) між державою та керівництвом вказаних релігійних організацій. Також пропонується встановити погодження кандидатур, які призначаються до керівництва релігійних організацій на центральному та регіональному рівні із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії. Пропонується в обов'язковому порядку погоджувати з державним органом, який здійснив реєстрацію статуту, запрошення іноземних громадян для проведення проповідницької діяльності на території України та ін.

Хоча запропоновані зміни надто вже ліберальні, та все-таки передбачають бодай мінімальний безпековий захист суспільства від «запрошених іноземних громадян (переважно – креатури ФСБ – ред.) для проповідницької діяльності» в Україні. Чого б то їх не ухвалити Верховній Раді? Невже через істерію РПЦ, яка вустами Кіріла стверджує, що ці «антицерковні» закони – «нечувана для сучасної Європи дискримінаційна правова практика щодо більшості православного населення України»? Якщо в нас церква відокремлена від держави, то це не означає, що вона має право діяти на знищення цієї держави, водночас зомбуючи парафіян байками про свою «канонічність», як вседозволеність. І саме силою закону треба припинити вакханалію церковної організації, яка цинічно ігнорує найвищі цінності. В тому числі, життя наших громадян. Ну, нема сьогодні в Україні державних мужів на кшталт гетьмана Петра Сагайдачного, який вирішував набагато складніші «церковні проблеми» в мінімально стислі терміни – за днів три, скажімо. Та інстинкт самозбереження, поза сумнівом, є і в нинішніх владоможців. Можливо, перестрогою й водночас стимулом законотворчої діяльності – задля своєї і національної безпеки – послужать для них слова народного депутата Дмитра Тимчука, його позиція, зафіксована в ФБ:

«Ще задовго до агресії Росії парафії однієї з релігійних організацій в Україні з центром у Москві по суті були і є абсолютно легальними майданчиками путінської машини бомбування. З початком агресії вони залишаються розсадниками українофобії та антиукраїнської пропаганди в нашій країні. Храми й монастирі цієї церкви на Донбасі з перших днів агресії були перевалочними базами і складами зброї терористів і російських окупантів, а священнослужителі цієї церкви не тільки воювали, а й очолювали терористичні банди, вбивали українців. Це, на думку критиканів законопроекту, очевидно, не втручання церкви в справи держави… Ця церква і на четвертому році війни ніяк не прокоментувала події на Донбасі зі своєю активною участю, не кажучи вже про вибачення перед українцями».

Сторінку підготувала
Марія БАЗЕЛЮК

ПРАВДА КЛИЧЕ

СКОРБОТНИЙ ДЗВІН ЧЕРВНЯ

У червні, коли українці радісно відзначають своє значиме свято – День Конституції України, галичани не можуть уникнути і скорботного щему в душі, бо не забуваються, не мають права забуватися трагічні події, які довелося пережити в червні 1941 року...

На жаль, не всі в Україні знають про ції жахливі події. Не знають про це і численні сучасні переселенці, які переїхали на терени Західної України. Багато з них ще дотепер ностальгують за життям в Радянському Союзі і не можуть зрозуміти ментальності галичан, для яких Радянський Союз асоціюється з найбільшим злом. Реальні підстави для цього місцеві жителі винесли ще з 1941 року.

НЕЧУВАНЕ ЖАХІТТЯ

У червні 1941 року в Україну вторглася Друга світова війна. Та поки воєнні негаразди оповили всю Україну, Західну Україну потрясло нечуване жахіття.

Коли перед натиском німецьких військ совєтська влада залишила Галичину, люди кинулися до тюрем, куди більшовики запроторили тисячі людей з усіх районів. Тепер, коли совєтський окупант поспішно втікав, у всіх була надія на звільнення тих численних в'язнів. Та цю надію змінив нечуваний жах і розпач… Ті, які кинулися до тюрем, виявили у них тисячі неймовірно спотворених тіл закатованих мирних людей.

Гори трупів, жахливо понівечених тіл наших краян… Були тут інтелігенти й селяни, священики й ченці, чоловіки й жінки, старі й молоді, і навіть діти… Були прострелені, були з проломаними черепами, були з виколеними очима, з повідрізуваними вухами, з розпореними нутрощами… Страшно уявити, навіть писати боляче, до чого дійшли у своєму звиродніннi ті, хто це заподіяв.

Не знаємо і, мабуть, вже ніколи не встановимо не лише імена усіх жертв, а й точної кількості їх, знаємо лише, що так трагічно, безневинно загинула велика частка українського народу. Від рук нелюдів пішли передчасно з життя… Дехто за те, що критично ставився до совєтської влади, дехто за те, що зберігав удома тризуб або синьо-жовтий прапор, дехто за те, що був надто інтелігентний і сповнений власної гідності, а дехто лише за те, що був українцем. Тисячі невинних людей, наших краян, наших ближчих чи дальших родичів, або тих, з ким могли б ми породичатися, якби не втрутилася зла ворожа сила…

Багато скорботних похоронів відбувалося в ті дні і у Львові, і в багатьох містах і селах Галичини. З невимовним болем ховали тих, хто згинув від рук бездушних садистів – виконавців диявольських наказів Москви. Відступаючи перед німецькою навалою, нищили все українське жорстокіше за самих німців! Багато сліз лилося тоді у галицьких родинах, довго ще стояли перед очима очевидців моторошні картини, яких вони так і не змогли забути… Не одна голова саме тоді покрилася сивиною… Не всіх замордованих вдалося опізнати, не всіх було кому опізнавати та ховати.

У Львові всіх, кого не опізнали в червні 1941 року родичі та не забрали із приміщень львівських тюрем для поховання, було захоронено без домовин у великому рові біля бічної стіни Янівського цвинтаря (поле №55).

ДАНИНА ПАМ'ЯТІ НЕВИННИМ ЖЕРТВАМ

Тепер, на місці цього масового захоронення, на полі 55, з ініціативи Ліги Українських Жінок, завдяки розумінню і старанням місцевої влади та при гарячій підтримці всієї громадськості споруджено величавий скорботний меморіал, який промовисто нагадує про трагедію 1941 року. Лаконічно й конкретно повідомляє, скільки жертв і де помордованих, там захоронено.

Стараннями членкинь ЛУЖ було знайдено документальне підтвердження захоронення численних неопізнаних останків на 55-ому полі Янівського цвинтаря. У міському архіві було знайдено відповідні записи у цвинтарних книгах, що зберігаються в архіві. Там польською мовою записано, що 2 липня 1941 р. із тюрми «Бригідки» на Янівський цвинтар було вивезено 382 неопізнані тіла, 3 липня – 83 тіла із тюрми «На Лонцького», а 4 липня – 48 тіл із Замарстинівської тюрми.

Подальшими дослідженнями працівники архіву виявили, що у лютому-березні 1942 року ще було здійснено масове перевезення знайдених у тюрмах останків жертв червня 1941 року. В архіві вказано, що тоді було почислено 1080 осіб, а решта – «у ящиках». Це були 24 скрині, привезені із Замарстинівської тюрми, із невстановленою кількістю людських останків.

СЕРЦЕМ ВІДЧУВАЄМО

Ось таку пам'ять про себе залишили ті, хто називав себе визволителями! Тож хіба може справедлива людина осудити галичан, які з полегшою й надією зустріли нового, німецького, окупанта? І лише співчувати можна, бо скоро ті надії розвіялися, що німецький окупант не лише знищив стремління відновити самостійність України, а й переслідував будь-які прояви національного руху. Проте, попри всю свою жорстокість і ворожість, німецькі окупанти не знищили стільки невинних людей, як так звані совєтські «визволителі». І червень настійливо нагадує нам про це!

Тисячі душ, безневинно позбавлених життя, стукають до нас, до нашої совісті й наших сердець із проханням згадати, належно вшанувати їх і місце їхнього захоронення. Почуймо їхні голоси із потойбіччя, розтопімо лід своїх сердець, відсуньмо свої поточні справи і всю суєту на другий план та спільно подбаймо про достойне увічнення їхньої пам'яті!

Лише після того, як виконаємо обов'язки перед минулим, берімося за наші подальші плани й задуми. Тоді й Бог помагатиме нам!

ДІЯННЯ ДИЯВОЛА?

Роздумуючи над тими звірствами, які вчинили совєтські опричники над мирним населенням Галичини, спадає на думку, що це щось не людське, це скидається на діяння самого диявола. Підтвердженням такого припущення може служити той неймовірний факт, що з найбільшою наполегливістю й жорстокістю у ті червневі дні 1941 року знищувалися саме служителі Церкви.

Маємо кричущі факти, як повсюдно, одночасно й цілеспрямовано на шляху свого відступу червоні військовики знищували душпастирів і представників монашества Української Греко-Католицької Церкви.

Тепер традиційною вже стала велика проща 26 червня до с. Страдча Яворівського району Львівської області. Саме тут цього червневого дня трагічно загинули від слуг диявола отець Микола Конрад та його дяк Володимир Прийма.

Отець-доктор Микола Конрад закінчив у Римі філософські й богословські студії і захистив докторську дисертацію, викладав у Львівській богословській академії, заснував у Львові перше українське товариство студентів-католиків «Обнова», був парохом с.Страдч.

У тривожні червневі дні о. Конрад продовжував виконувати свої душпастирські обов'язки, хоч люди вже знали про лютування й безчинства відступаючих совєтів і всі старалися ховатися від них. 26 червня він пішов сповідати важкохвору жінку, хоч парафіяни намагались його відговорити. Отець не міг не виконати свого душпастирського обов'язку. Його вірний дяк Володимир не хотів пускати отця самого і теж пішов з ним. Коли поверталися після виконаного обов'язку, потрапили в руки енкаведистів, які ганяли по селі на конях. Отець і дяк обоє були жорстоко закатовані за селом. Селяни знайшли тіло отця, присипане землею, а за сто метрів від нього лежало окровавлене тіло дяка, понівечене, поколене, вуха були відрізані...

Тепер о. Микола Конрад і дяк Володимир Прийма проголошені Папою Іваном Павлом ІІ Блаженними мучениками.

Вражає, що день 26 червня був днем мучеництва ще інших священиків.

У с. Сихів біля Львова того ж дня був закатований о. Андрій Іщак. Теж отець-доктор, теж викладач Львівської богословської академії, він за сумісництвом душпастирював у Сихові. Совєтські військовики прийшли до його помешкання, забрали отця, вивели в сусідній лісок і там жорстоко закатували. Тепер о. Андрій Іщак теж проголошений Блаженним священномучеником.

Також 26 червня далеко від Львова – у Дрогобичі – більшовики заарештували протоігумена василіянського монастиря о. Якима Сеньківського, а 29 червня він, за свідченням інших в'язнів, був зварений у казані Дрогобицької тюрми. Ще один мученик за віру!

А священномученик Зиновій Ковалик, монах Чину Найсвятішого Ізбавителя, у червні 1941 року після жорстоких тортур був розіп'ятий на стіні у львівській в'язниці на вул. Замарстинівській.

Це лише кілька прикладів мартирології українських священиків у червні 1941 року. А таких випадків було безліч. Варто було би дослідити їх, можливо, знайти від кого йшов такий диявольський наказ... Мусимо зібрати воєдино всі випадки великої мартирології та вічно пам'ятати…

Щоправда, траплялися випадки, коли декому вдавалося врятуватися від тієї червоної мітли. Пам'ятаю давню розповідь пані Ірини Синяк, вдови по священику. Її чоловік, священик Іван Синяк, що душпастирював в околицях Бурштина, вранці червневого дня 1941 року набирав воду з колодязя на своєму подвір'ю, коли до двору під'їхали енкаведисти. Вони до нього: «Гдє поп?» Отець, який був у легкій літній сорочині, догадався відповісти: «Виїхав вчора». «Удрал гад!» – і, вилаявшись, покинули подвір'я. А незабаром родина Синяків довідалася, що старенького священика в сусідньому селі ті ж енкаведисти застрелили на його подвір'ї.

ОБОВ'ЯЗОК ПАМ'ЯТІ

Багато, багато подібних подій відбувалося в Галичині в червні 1941 року... Не маємо права забувати про них!

Колишня злочинна тоталітарна держава, з її патологічною ненавистю до всього українського, свідомого й патріотичного, цілеспрямовано нищила цвіт української нації.

І мають знати це всі ті, хто ностальгує за епохою совєтської системи, хто ненавидить галичан і їхню славну Повстанську Армію лише за те, що боронилися від такого «визволення».

Українська Незалежна Держава зобов'язана якнайшвидше й якнайповніше відновлювати справедливість, загоювати рани, завдані ворожими режимами, дбати про максимальне пошанування всіх жертв ворожих окупацій. Це має бути обов'язком Держави, обов'язком усього суспільства і кожної порядної людини зокрема!

Виконуючи священні обов'язки пам'яті, можемо сподіватися, що Господь Бог допоможе швидше перемогти і теперішніх ворогів – спадкоємців зажерливих і жорстоких сусідів, які століттями намагалися загарбати наші землі, у своїй лютій заздрості до нашої духовності й давньої славної історії і досі намагаються приписати собі наші достойності й цінності та заперечити, знищити все українське.

Лідія КУПЧИК,
голова Львівського міського осередку Всеукраїнської Ліги Українських Жінок

ЗА ТВОРЧІСТЬ – ШАНА

ЛЕСЯ ГОРОВА – НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ

В Києві, у приміщенні Національного музею Тараса Шевченка, відбувся творчий вечір Народної артистки України Лесі Горової.

У вечорі взяли участь вокальні ансамблі «Віночок» та «Подоляночка» з юними солістками Вікусею Іваненко і Ольою Ткачук Дитячої музичної школи № 35 міста Києва (керівники Ірина Старостіна та Ольга Гаврилова, концертмейстер Олександр Пшенишнюк), юні студентки Київської дитячої Академії мистецтв Юлія Киш та Злата Амалія Бондар, дует Адріани та Мідеї Наруцьких, співачка з Німеччини LinA NinA. Допомагали на сцені успішно провести концерт і обдаровані Лесині дітки: Ліда та Зоряна.

Всі, хто прийшов послухати концерт, незважаючи на те, що в залі не всім вистачало місця і довелося слухати його стоячи, отримали масу задоволення від творчого спілкування з улюбленою співачкою та композитором. Леся Горова нещодавно отримала високе звання Народної артистки України. В музеї Шевченка вона, викладач вищого мистецького коледжу Київської дитячої Академії мистецтв, успішно «здала іспит» на звання «Народна артистка» і отримала «Народну любов», багато квітів, задоволення в очах глядачів, багато чудових подарунків, теплих слів подяки і натхнення на нові твори. Трохи згодом у тісному колі щирих друзів та шанувальників її неординарного творчого таланту співачка поділилась враженнями від своєї волонтерської діяльності для наших захисників на українсько-російському фронті. За декілька днів Леся знову збирається на передову, адже там на неї та на інших наших патріотичних артистів з Артдесанту чекають найбільше!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

На світлині: Леся ГОРОВА з донькою Лідою.

Президент Петро ПОРОШЕНКО нагородив видатних українок-волонтерів, представниць мистецтва і культури. Почесне звання «Народний артист України» присвоєно співачці, композитору, викладачу вищого мистецького коледжу Київської дитячої Академії мистецтв Лесі ГОРОВІЙ.

НЕЗАБУТНІ

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА КОСИКА

Хочу цією згадкою віддати данину шани людині, історикові (і трохи радіожурналістові, про що мало хто знає) Володимирові Косику, який усе своє свідоме життя працював на Україну і для України. З 92 з половиною років, які він прожив, я був знайомий із ним понад 20 років.

Серед праць Володимира Косика найбільше відомий фундаментальний 4-томник за матеріалами німецьких архівів про Україну в ІІ Світовій війні. На жаль, непоміченою залишилася його Сорбонська дисертація «Ставлення Франції до України з квітня 1917 року до березня 1918 року», написана на основі архівів Quai d'Orsay, Міністерства закордонних справ Франції. Це був мій перший переклад з французької. Добре було б, щоб у 100-річчя Української революції це прецікаве дослідження було перевидане.

Пан Володимир залучив мене також до паризького журналу «L'Est européen» («Європейський Схід»), де я надрукував вісім статей французькою мовою. А редагував мою французьку його довголітній співробітник, викладач історії Жак Шевченко. Цікаво, що Володимир Косик був головою Об'єднання українців у Франції, а Жак Шевченко – головою Асоціації французів українського походження. Пізніше журнал перейменували в «Україну» («L'Ukraine»).

+++

Кожен раз, як бував у Франції, зустрічався з паном Володимиром. І нерідко в Києві, коли він сюди приїжджав з дружиною, Лесею Кисілевською-Косик, викладати в одному з вишів. Під час однієї такої

зустрічі дізнався, що пані Леся – моя землячка, народжена в Станіславі (Івано-Франківську). Але яким було моє здивування, коли виявилося, що дитиною на літні вакації вона приїжджала в село Луг. Це те село, яке від мого Яремча через гору-другу, але я там досі ніколи не був, а лише чув розповіді від батьків, яким там довелося вчительовати неповний шкільний рік. За рішенням Сталіна село було виселене і зруйноване якраз навесні 1951 року, ще до закінчення навчального року. Там зробили секретну ядерну ракетну базу, побудували містечко, а російськомовна школа була закріплена за СШ Москви і мала № 131. Все дитинство і в пізніші часи регулярно з-за гори «вистрілювали» надзвукові винищувачі, які залишали в небі густий білий слід.

+++

Якось я розпитував пана Володимира про життя. І мені приємно було, що народився він біля Дрогобича, в якому я провів не найгірші роки свого студентського життя. Пізніше дещо з того я опублікував як інтерв'ю в «Пам'ятках України». Особливо мене зацікавила розповідь про те, як йому довелося попрацювати радіожурналістом. Ось кілька цитат з того інтерв'ю, які показують дуже маловідому сторінку його життя і служіння Україні:

«Одного дня я одержав лист з Мюнхена з пропозицією поїхати на Тайвань, у місто Тайпей, і вести звідти передачі українською мовою… Проектом радіопересилань було передбачено інформувати українців на радянському Далекому Сході про українські справи, еміграційне життя. Були також передачі історичної тематики. Крім того, радіопередачі призначалися для радянських кораблів, які пропливали повз Тайвань до Владивостока. Отак я став з робітника радіожурналістом і пропрацював на Тайвані чотири роки, з 1956 до 1960 року… Деякі наші матеріали з історичного блоку, тривалість яких складала десять-п'ятнадцять хвилин, китайці перекладали своєю мовою і публікували у себе. Це були передачі про українську історію…

Ми виходили в ефір кілька разів на тиждень, тому час справді залишався. Я його використав для початку своїх наукових досліджень. Перебуваючи в Тайпеї, я написав працю про концентраційні табори в Радянському Союзі на основі різних документів, зокрема матеріалів Міжнародної комісії з дослідження радянських концтаборів, що існувала у Франції. Звідти я одержав усі необхідні матеріали. В моєму розпорядженні були також свідчення японських військовополонених. Цю працю я написав по-французьки. Китайці переклали її китайською, і вона була обов'язковою для викладання в тайванських школах. Дещо пізніше це дослідження вийшло в перекладі японською мовою».

+++

Пригадую, як я попросив пана Володимира зробити запрошення для всієї групи, яка мала знімати документальний фільм про Володимира Винниченка. Таким чином, крім мене і Володимира Панченка, запрошення одержали журналісти, оператори й водій Кіровоградського обласного ТБ. Без цього запрошення навряд чи була б можливість випустити ту стрічку.

+++

Останній раз бачився з Володимиром Косиком у 2012 році, під час мого перебування у Франції. Вперше за весь час знайомства пан Володимир запросив мене до своєї квартири в місті Noisy le Grand, розташованому за 10-15 кілометрів на схід від Парижа. Ті, хто довго спілкувалися з паном Володимиром у діаспорі і в Україні, знають, що він надзвичайно рідко запрошував до себе в гості. Мені поталанило. Ми провели разом кілька годин у розмовах, чаюванні. Поводив «тунелями» серед своїх книжок…

Ці останні «кадри» збережу в пам'яті на все життя.

+++

Мої українські паризькі друзі повідомили, що відспівуватимуть Володимира Косика 23 червня 2017 року (початок о 14:30) в українській греко-католицькій церкві Святого Володимира в Парижі (51, rue des Saints Pères – 75005 Paris). А поховають його у Львові.

Вічна йому пам'ять!

Тарас МАРУСИК

ЦІКАВО ЗНАТИ

ДЕТАЛІ ВІЗИТУ ПОРОШЕНКА ДО США

В мережі продовжують активно обговорювати деталі візиту президента Порошенка до США.

Причому діляться «деталями» ті, хто й близько там не був і зовсім не володіє інформацією. Спробую систематизувати типові запитання і відповісти на них.

– Скільки тривала зустріч президентів Петра Порошенка і Дональда Трампа?

– 30 хвилин. Повноцінна розмова, аби донести ключові сигнали, сформувати особисту уяву про співрозмовника, зав'язати особистий контакт, що так важливо в міжнародній політиці.

До відома «адептів зради»: чимало важливих міжнародних зустрічей президента Трампа тривали саме півгодини, а то і менше. Кажуть, короткі зустрічі – це його стиль.

– Чи піднімав на зустрічах Президент Порошенко питання гарантій Україні в контексті Будапештського меморандуму?

– Так. На зустрічах з віце-президентом Пенсом, держсекретарем Тілерсоном, міністром оборони, легендарним генералом Меттісом (а саме ці люди сьогодні займаються українським питанням у новій адміністрації), а також на зустрічі зі спікером Конгресу Райаном Петро Порошенко нагадав американським партнерам, що Україна свого часу відмовилася від четвертого у світі ядерного арсеналу і очікує від міжнародних партнерів дотримання гарантій територіальної цілісності України і безпеки.

– Чи обговорювалися на зустрічах можливі розширення чи зміна «нормандського формату» і «мінського процесу»?

– Ні. Натомість на всіх зустрічах обговорювалася подальша координація зусиль в рамках «мінського процесу», «нормандського формату» і більш активне залучення США до процесу встановлення миру на Донбасі. Особливо акцентувалося на питанні звільнення заручників.

– Чи звучали якісь натяки і «плани» щодо «обміну Криму на Донбас»?

– Ні! На всіх зустрічах звучала позиція американської сторони, що санкції проти РФ мають тривати до повного відновлення територіальної цілісності України, включаючи повернення Криму і Донбасу.

Примітно, що саме в день візиту Президента до США було розширено американські санкції проти РФ. Співпадіння? Не думаю.

– Чому візит не анонсувався заздалегідь?

– Всі, хто був залучений до підготовки візиту, заздалегідь знали про нього і працювали, щоб усе пройшло добре.

Але є певна внутрішня кухня. І в Україні, і в США є свої внутрішні історії і треки, пов'язані із взаєминами зі ЗМІ, а також з Росією, яка точно була не в захваті від україно-американської зустрічі.

Тому питання не в анонсах. Завданням команди було готувати повноцінний візит і інформувати про деталі за фактом.

– Чи обговорювався на зустрічах законопроект про реінтеграцію Донбасу?

– Ні. Ані цей, ані інші законопроекти не обговорювалися.

Але тема врегулювання інспірованого РФ конфлікту на Донбасі була однією з ключових. І в цьому контексті обговорювалося широке коло питань врегулювання конфлікту і повернення миру на Донбас.

– Чи піднімалося на зустрічах питання боротьби з корупцією?

– Так, в контексті продовження реформ. При цьому американська сторона на всіх зустрічах відзначала, що Україна досягла значного прогресу в зміні країни, в тому числі, в питаннях боротьби з корупцією.

– Чи є Україна пріоритетом для США?

– Україна займає важливе місце в міжнародному порядку денному нової адміністрації, але так само правдиво те, що є кілька інших пріоритетних для адміністрації тем, які тримають першочергову увагу: це взаємини з РФ, сирійська криза та деякі інші.

Щоб бути цікавими, нам треба серйозно працювати з нашим стратегічним партнером, активізувати діалог з ключовими персонами адміністрації, Конгресом і Сенатом. Це очевидно, тому на всіх зустрічах звучали конкретні пропозиції, які мають вилитися в підписання угод.

– Чому за підсумками зустрічі не було спільних заяв чи документів?

– Є спільність позицій, і це головне. Що стосується конкретних угод, то зараз йде робота над їх підготовкою і формалізацією, зокрема, в безпековій сфері.

– Чи так принципово для нас було зустрітися з Трампом перед його можливою зустріччю з Путіним?

– Принципово було, щоб наша зустріч була підготовленою, результативною, повноцінною, конструктивною. Добре, що вона відбулася саме зараз, напередодні G20.

Також особливо хочу відзначити зустрічі з ключовими гравцями команди Трампа, які ведуть, у тому числі, міжнародний напрямок: з віце-президентом Пенсом, держсекретарем Тілерсоном і, особливо теплу – з міністром оборони Меттісом.

До речі, зустріч у Пентагоні розпочалася з гімну України і США, а Меттіс подарував Порошенку спільне фото з надписом «Від патріота – патріоту». Ще одна символічна деталь: в ситуативній кімнаті, де проходила зустріч, серед кількох електронних годинників є годинник з київським часом.

Ще одне моє особисте спостереження і емоційне сприйняття від візиту: ключові посади в новій адміністрації займають люди з досвідом, за плечима яких є серйозні особисті досягнення.

Очевидно, обираючи свою команду, президент Трамп робив ставку на людей, у яких є історія власного успіху, на прагматиків. Жодного «нового обличчя», «юного дарування» чи вчорашнього активіста. Я не даю характеристики, добре це чи погано, це покаже тільки час, рейтинги і наступні вибори, а просто констатую цей факт. Наприклад, в адміністрації президента Макрона багато нових облич і молодих політиків, у новій американській адміністрації інший підхід до формування команди – такими є факти.

Міністру торгівлі США Россу – за 80, харизматичний генерал Меттіс і держсекретар Тілерсон теж далеко не вчора вийшли з університету.

– Якими є конкретні результати візиту?

– Це був робочий візит, під час якого скоординовано позиції щодо підготовки і підписання важливих угод і документів – і у безпековій, і в економічній сферах. Вже найближчим часом ми чекаємо в Україні високих гостей на рівні ключових міністрів адміністрації.

Важливі підсумки – продовження санкцій, чітка політична позиція щодо підтримки України.

– Який настрій після візиту: ейфорія чи розчарування?

– Оптимізм, який базується на прагматизмі.

Нам потрібна підтримка Америки. Але зірки зараз так складаються, що Америці також потрібна Україна. Ну і, як після закінчення виборів потрібно відразу готуватися до нових, так і після принципових, а не ритуальних візитів, потрібно працювати над реалізацією домовленостей і підготовкою нових зустрічей.

Ірина ГЕРАЩЕНКО,
перший віце-спікер Верховної ради, учасник української делегації під час візиту Петра Порошенка до США

ПРОСТИ І ПРОЩАВАЙ

ПІШОВ ДО ГОСПОДА МОЛІЛЬНИК ЗА УКРАЇНУ

Прощання у Львові з Блаженнішим Любомиром Гузаром

З глибоким сумом сприйняли українці звістку, що 31 травня 2017 року, на 85-му році життя, відійшов до вічності Блаженніший Любомир Гузар, Архиєпископ-емерит УГКЦ. Щиро, достойно й побожно прощалися зі своїм Патріархом львів'яни та численні представники і Львівщини, і різних кінців світу.

Першого червня, у четвер, близько 19.00, похоронний кортеж з тілом Владики прибув до архикатедрального собору Святого Юра у Львові. Востаннє Блаженніший Любомир Гузар прибув до Львова, де народився й провів дитячі роки і де через півстоліття вступив на престіл Глави Української Греко-Католицької Церкви.

Усю ніч численні священики молилися біля тіла свого Батька. У п'ятницю, другого червня, була заупокійна Архиєрейська Літургія під проводом митрополита Львівського Ігоря Возьняка.

А прощання з покійним тривало безперервно. Тисячі людей і вдень, і вночі йшли попрощатися з тим, чий авторитет був беззаперечний, хто повністю посвятив себе служінню Богові й людям, хто всім серцем любив Україну та повсякчас радив, повчав, як треба поступати українцям, щоб зробити Україну справді вільною, справедливою, щасливою…

Із відходом Владики Любомира українці зазнали великої втрати, але полегшення дає думка, що ця воістину свята людина вже не терпить від своїх долегливостей і хворіб, адже нелегко було жити незрячим, із давнім діабетом і, мабуть, іншими хворобами. А відпочинок у Божому Царстві йому напевно забезпечений… Хоч це, мабуть, буде не спочинок, а нова місія – клопотання перед Господом Богом про долю для України й українців, що так самовіддано робив на землі.

Благодатну місію виконував Блаженніший Любомир і своєю кончиною. Адже дві доби промовляв до львів'ян і відвідувачів Львова. Такий знайомий його голос промовляв із звукових колонок до тих, які у довгій вервечці спокійно й шанобливо рухались до його домовини.

Голосно й чітко звучали його слова, а сам він ласкаво й проникливо дивився з великого екрана на людей своїх. Ділився спогадами, міркуваннями, порадами й настановами… Оксамитовий баритон Владики лагідно огортав слухачів, його слова, мов краплі благодатної води, повільно, рівномірно, проникали до глибин розуму, до душ скорботного люду.

Хто згадував давні виступи й інтерв'ю Владики, а хто вперше їх чув… Його смерть спричинила їх почути, ними перейнятися й задуматися над власними діями, власною сутністю…

Спокійно й поважно походжали сквером і площею численні правоохоронці. Подумалось: яке гарне мають чергування – спокійне, без скандалів і порушень, зате скільки цікавої інформації! Багато з них, можливо, вперше знайомилися з Блаженнішим Владикою, може, не одного він підштовхнув до призадуми над справжніми духовними цінностями.

Вони прийшли сказати Патріарху: «Прости і прощавай»

Зрештою, і для більшості людей це була чудова нагода почути, спокійно замислитися над настановами, порадами й повчаннями напрочуд мудрої й доброї Людини!

І смертю своєю Блаженніший Любомир робив велику й добру справу! Лагідно й переконливо закликав бути Людиною, це – головне кредо Блаженнішого.

Тішила добра організація цього небуденного заходу. Новенькі біо-туалети в сквері, пункти з питною водою на площі й церковному подвір'ї, різні вказівники, численні волонтери, які роздавали пам'ятні образочки.

У суботу, третього червня, в архикатедральному соборі Святого Юра відбулася заупокійна Архиєрейська Літургія, яку очолив нинішній Глава УГКЦ Блаженніший Святослав. Тисячі людей побожно дивилися, як відбувається богослуження за участю численних єпископів. Надзвичайно зворушливою і піднесеною була проповідь Блаженнішого Святослава. Він прославляв Блаженнішого Любомира, а люди втішалися, якого гідного наступника мають в особі Святослава Шевчука.

Коли ж після завершення Літургії домовину винесли на площу і поклали біля пам'ятника Митрополитові Андрею Шептицькому, особливо виразно відчулося ласку Господа Бога, який посилає Українській Греко-Католицькій Церкві та й усім українцям таких воістину святих Проводирів. Далі під звуки військового оркестру домовину з тілом Блаженнішого Любомира встановили на катафалк, з яким військове авто і багатотисячна похоронна процесія вирушили вулицями Львова до храму Св. Архистратига Михаїла.

Дуже багато священиків і єпископів, монашества, пластунів, військовиків, курсантів, волонтерів з числа релігійних товариств… По дорозі зупинялися для прочитання Євангелій. Співали благання до Ісуса Христа і Матері Божої.

У монастирському храмі Студійського Уставу, до якого належав і Любомир Гузар, відслужили Панахиду, після чого похоронний кортеж відбув до Києва, до місця останнього спочинку нашого Величного Владики.

Львів'янам трохи шкода, що Любомир Гузар не похований у Львові поряд з видатними архієрархами УГКЦ, але всі розуміють, що Блаженніший належить всій Україні і має спочивати в серці її. Адже він не лише глава Української Греко-Католицької Церкви, він був люблячим батьком для всіх українців, закликав усіх до єднання у вірі й любові. Про це проситиме Бога в Небесному Царстві, а нас просив і просить: «Моліться і працюйте!»

Слухаймось Його!

Лідія КУПЧИК
м. Львів

ГЕОПОЛІТИКА

УКРАЇНА. ІСТОРІЯ УСПІХУ

Саме так трактуватимуть у майбутньому поступ нашої держави: Україна – це історія успіху. Такий месЕдж висловив Президент Петро Порошенко, перебуваючи з робочим візитом у США. Ці слова не просто бринять надією, а й вселяють віру в розквіт і гідне місце у світі Української держави.

Оскільки повідомлення про візит Президента України до США і зустріч із Трампом появилося за кілька днів до власне події – раптово і несподівано, українці з пересторогою чекали «як нас зустрінуть» у Вашингтоні, Білому домі зокрема і ревно стежили за перебігом зустрічей і переговорів. Зазначимо, що першими вітали Петра Порошенка представники української громади в США і разом поклали квти до пам'ятника жертвам Голодомору-Геноциду. Президент випромінював оптимізм. Утім, не даремно.

Двадцятого червня, у Вашингтоні, в Овальному кабінеті Білого дому, відбулася зустріч президентів Петра Порошенка та Дональда Трампа Якщо в американського президента і були підстави з відомих причин гніватися на українського колегу, то чутки про його злопам'ятність значно перебільшені «добре поінформованими джерелами». Трамп зазначив, що він має за велику честь зустрічатися з Президентом України, яка сьогодні у всіх на вустах. А підсумовуючи переговори, наголосив: «Ми мали надзвичайно добру бесіду. Досягли при обговоренні великого прогресу». Він підкреслив, що США підтримують суверенітет, територіальну цілісність і незалежність України, а також надають підтримку в протидії російській агресії Присутні під час переговорів президентів члени української делегації відзначили, що Трамп був дуже вражений, коли Порошенко показав йому світлини та артифакти, які переконливо свідчили про російську агресію в Україні. А ще передав листи

рідні українських військовополонених, яких Москва не хоче віддати Україні. Вашингтон підтримує формат Мінських переговорів і не заперечує щодо активнішого залучення США до врегулювання ситуації на Донбасі. Зустріч тривала 30 хвилин – час, цілком пристойний, за міжнародними стандартами.

Того ж дня Петро Порошенко провів переговори із віце-президентом США Майком Пенсом, главою Пентагону Джеймсом Меттісом, держсекретарем Тілерсоном, міністром енергетики Ріком Перрі, спікером Конгресу Райаном. Їхні результати виглядають обнадійливо вже у близькій перспективі. Принаймні Президент України сказав наступне: «Головний результат візиту – Україна об'єднала США, бо якщо раніше йшлося про двосторонню підтримку – в Конгресі й Сенаті, то зараз можна твердо говорити і про виконавчу владу – Адміністрацію президента Трампа». Саме під час перебування української делегації у Вашингтоні США запровадили нові санкції щодо Росії, посиливши їх. Москва відповіла на це гнівними філіпіками, мовляв, санкції посилили, щоб уласкавити Петра Порошенка, і скасувала кілька заходів, до участі в яких залучалася американська сторона.

Чітко окресленими і конкретними виглядали зустрічі й переговори з іншими важливими особами з державного істеблішменту. Так, під час перемовин у Пентагоні та з віце-президентом було домовлено, що найближчим часом до України навідаються декілька ключових міністрів і членів нової Адміністрації президента США. Досягнуто домовленостей щодо активізації співпраці України та США в питаннях енергетичної безпеки, ядерної енергетики, зокрема, будівництва заводу зберігання ядерних відходів, що позбавить нас залежності від Москви. Передбачається значне збільшення присутності американських інвесторів на українському ринку. Незабаром будуть підписані українсько-американські угоди в оборонній сфері, при цьому не виключається надання Україні летальної, оборонної зброї.

Власне всі ці, дуже позитивні, домовленості є декларацією намірів, реалізація яких також конкретно окреслена. Прогнозовані угоди на різних відтинках – військовому, енергетичному, вугільному – скоріш за все будуть підписані після того, як група американських високопосадовців відвідає Україну, вивчить актуальний для США блок питань і українських проблем, запропонує умови співпраці, бажано, щоб вони були якнайсприятливіші для України. Підписання угод – фінальний етап.

Як позитив, і українські політики, й експерти відзначають те, що зустріч Дональда Трампа з Петром Порошенком відбулася раніше, ніж з Путіним. Не заради престижу. І це справді так. Адже Трамп одержав інформацію з перших вуст, а Петра Порошенка трактують як талановитого дипломата – переговірника не лише його прихильники. Отже, Трамп тепер озброєний правдою, що дає йому додаткові аргументи під час зустрічі з Путіним, якщо вона відбудеться. Адже тепер, після візиту Порошенка та посилення санкцій, істерична вакханаліяв Кремлі та його «околицях» досягла апогею. Напередодні початку виборчої кампанії В.Путін не може виглядати таким собі повереженим невдахою, тож зустріч з Трампом для нього нині геть не на часі, як, до речі, й візит у Європу. Тож В.В.П., скоріше за все, нині глибоко занурений у пошук підступних і болісних аргументів, які б не лише змусили США виконувати забаганки Кремля, але й відчутно принизили в очах світу Вашингтон і всіх, хто в Америці дивиться на Москву без страху, реально оцінює її можливості, в тому числі, й вплив на ІД та інші світові терористичні формування, в яких агентура російських спецслужб діє без особливої конспірації. Скоріш за все, 7–8 липня В.Путіна в Гамбурзі не буде, хоча його участь у саміті «великої двадцятки» передбачалася.

* * *

Щодо України Росія застосовує, а тепер і посилить, свої специфічні «санкції», насамперед щодо її дискредитації шляхом уже запущених, зокрема, на телебаченні, провокацій, спрямованих на дестабілізацію ситуації в Україні. З цією метою традиційно використовується національний фактор. На різноманітних «телезіткненнях» не зовсім адекватні, як для ролі підбурювачів, люди ображають і принижують гідність українців, обзиваючи їх і навіть імітуючи в ефірі спробу фізичного впливу, українських героїв називають «злочинцями». Весь цей набір провокацій здійснюється з конкретною метою: виставити українців антисемітами, і цю «мульку» вчергове запустити в світ широкий. Огидніших «зіткнень», ніж ті, де фігурантом і провокатором виступає пан Червоненко, підкреслено демонструючи свою зневагу і презирство до цілком толерантних опонентів, а відтак і до українців в цілому, можна віднайти хіба що на російських телеканалах. Жаль, впродовж років ми сприймали його як пристойного чоловіка, щоправда, неспроможного керувати своїми емоціями та ще спочатку думати, а потім уже говорити.

Ольга ДМИТРЕНКО

ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНА

МАЛОКУЖЕЛІВСЬКИЙ АРХІВ ОУН

КНИГА ДЕВ'ЯТА
Нестор Мизак, Руслан Твердушкін, Ігор Коваль.
Станем браття, в бій кривавий від Сяну до Дону, вріднім краї панувати не дамо нікому.

«Бо ліпше нам у бою вмерти, ніж споглядати на злидні нашого народу й наші святині. Яка б не була воля неба, нехай вона станеться!»
(I Макк. 3.59,60)

Автори даного видання описують архівні матеріали, видані збройним революційним підпіллям ОУН у різні роки боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу.

Відродження пам'яті героїчних вчинків Січових стрільців, Української галицької армії, вояків УНР, Холодноярської боротьби та ОУН, УПА дало сильний поштовх в нашому суспільстві. Цей високий патріотизм наших дідів і прадідів не забутий нашою молоддю. І це тішить всіх нас. Адже битва за Україну триває. Вона продовжується на східному полі бою України, де захищають рідну землю наші герої, не шкодуючи свого життя. Україну свою ніколи не віддамо ворогові – агресору Росії. Окупант з нашої, Богом даної Землі, буде вигнаний, – так говорять наші хлопці в один голос.

Пощастило авторам виданої книги в тому, щоб опрацьовувати архівні документи, які були знайдені в лісі біля села Мала Кужелівка, Дунаєвецького району Хмельницької області. Це єдиний на сьогодні архів, знайдений дослідниками національно – визвольної боротьби ОУН, УПА поза територією західноукраїнських областей. Вважається, що схованок з архівними документами повинно бути більше і тому дослідницька робота в цьому починанні не припинялася. Тут діяло розгалужене збройне революційне підпілля ОУН під орудою вмілого організатора, знаного революціонера ОУН Василя Бея («Улас»). Його підрозділи діяли в 50-х, першій половині 60-х років XX ст.

В архіві було знайдено побутові речі: станок для гоління, щітку для взуття, леза, вазелін, зубну щітку, мило, польову сумку, дерев'яні шахи, зошити тощо.

В архіві знайдено друковані матеріали, блокнот із записами командира бойової групи ОУН Івана Ліщинського («Матюшенко»), де записано такий розподіл брошур по селах: с. Жердя – залишено 3 брошури, Янченцях – 10, Кадіївцях – 17 і т.д. З певних причин втрачалися архіви, друковані матеріали. Але на той час вони мали велику силу, як заклик до бою з ворогами. Збройне підпілля ОУН в цьому краї видавало тематичний журнал «Підпільне слово», 1948 р., знайдено таких два журнали. Вони також кликали народ збирати матеріали про визвольну боротьбу ОУН, УПА, про яку ще мало знав світ. Було і пісенне видання «Повстанський стяг», який був названий обличчям УПА і виданий з нагоди п'ятирічного ювілею заснування УПА. Тут видавалися пісні друга Сеника. Характерною прикметою героїв збірки є висока ідейність, відданість і жертовність у боротьбі за святу ідею волі України, віра в неминучість реалізації величної думки: «Не вмре віки, не загине чин, ідея України».

У другому числі «Підпільне слово» важливі наступні слова: «Героїзм життя і боротьби, не героїзм смерті». Є в журналі стаття К. Т-енка: «Плекаймо революційну пісню», «Бо жоден народ не може похвалитись таким багатством тематики, яка властива українській пісні, ані такою силою і чаром слова, ані такою мелодійністю музики, що їх має українська пісня».

В своїй рецензії М. Дмитренко пише: «На смерть, не на життя». «Терпить український народ у російсько-більшовицькій неволі… У зимну, дощову осінь в дорозі на Сибір мерзне, мокне, голодує і зносить знущання від емведівських гадів жінка українського повстанця з малими дітьми».

Видавався журнал «Революціонер – пропагандист». Головним закликом тут були слова: «Воля народам! Воля людині!» В 1949 р. видавався журнал «До волі!». В надзвичайно важких умовах жили повстанці. В журналах є розповіді про те, як вони зазнавали холоду, голоду, виморені нічними переходами по вузенькій стежині в багнюці, щоб не згубитись в нічній темряві… Але їх дух боротьби перемогти той большевизм брав верх.

«Гей, браття, за волю і честь
На приказ святий України!
Ми зброю несемо – наїзникам месть
За муки, за кров, за руїни…»

Видавались і журнали для дітей. Один з них «Малі друзі». А також журнал для молоді «За Україну!».

В книзі дев'ятого видання «За тебе, свята Україно» є багато ілюстрацій, світлин людей навколишнього місця проживання. Виділяються світлини героїв, провідників нації. Бо кожний нападник – ворог хотів поневолити наш народ, підкорити своїм інтересам. Але завдяки величезній мужності, витримці нашого народу ми перемагали. Свята віра в перемогу, яка кувалась і важкою працею над собою, не давала нікому і ніколи зігнутись перед катом. Так, багато української землі полито кров'ю, покрито старими могилами, аби бути справжніми господарями на своїй землі. А тепер уже й свіжими могилами борців – героїв, які впали в боротьбі за захист України на Майдані і на східних рубежах України. Земля, скроплена кров'ю наших синів і дочок, сьогодні не дасть нам забути те, що творив «старший брат» з нами. Ми повинні навчитись тому, щоб не закривати ніколи очі на те, що вже відбулось. На помилках будемо вчитись.

Ніколи не стерти з лиця Землі пам'ять про борців за волю України. Ця пам'ять – вічна для нинішніх і прийдешніх поколінь. Нашій Україні бути навіки, бо вона має вірних синів і дочок.

Слава Україні! Героям Слава!

ВИШИВАНКА – КОД НАЦІЇ

А СОРОЧКА МАМИНА БІЛА-БІЛА...

Щороку, 18 травня, відзначаємо традиційне свято – День вишиванки. В цей чудовий весняний день, коли в природі все квітне, весна нам дарує чудову можливість вийти на вулиці в своєму українському строї – вишитій сорочці. Чудове свято, коли кругом вирує розмаїття кольорів, а на думку спадають слова пісні:

А сорочка мамина біла-біла,
А сорочка мамина серцю мила…

– Чия, як не матусина, СОРОЧКА – найрідніша, найкраща в світі? Це її з діда-прадіда передавали, з покоління в покоління, як оберіг, як захист від усього злого. А головне, що з сорочкою матусиною передавалось і тепло материнської душі.

Тож як нам не подякувати засновниці всіх святкових торжеств вишиванки – Лесі Воронюк. Це вона в Чернівцях, в один із травневих днів, вийшла до студентства з такою пропозицією – вдягнути вишиті сорочки. Так і було зроблено. Сорочка стала не просто вбранням етнічним, а вона поєднала в собі зв'язок поколінь і стала нашим духовним багатством. Це символ нації. Її код. Започатковано свято було у 2006 році. Святкування вишитої сорочки стало грандіозним, великомасштабним заходом. До нього ще й наша українська діаспора з радістю приєдналась.

У вишитому вбранні виходять на подіуми, цей одяг завойовує колекції відомих дизайнерів-модельєрів. А сама Леся Воронюк стає відомою письменницею, громадським діячем і продовжує піклуватись про культурну спадщину українського народу. Ми тішимося здобутками нашої Лесі, щасливі з того, що вона така активна в молодіжному середовищі. Слава Богу, що є на кого покластись.

Свято вишиванки з гучним розмахом відбулося в Чернівцях. Як завжди, Леся Воронюк з Оксаною Добржанською на День вишиванки дарували маленькі сорочечки новонародженим в цей день в пологовому будинку міста, з доброю надією, що ця традиція з праматері буде завжди продовжуватись.

Велике дійство відбулось на вулиці Ольги Кобилянської. До столиці Буковини з'їхалися гості з усіх тринадцяти районів області, гості з усієї України та з-за кордону. Тут була представлена виставка автентичного старовинного вбрання – вишитих сорочок, спідниць-горбаток, горсетів, іншого. Також демонстрували свій одяг запрошені.

А у краєзнавчому музеї проводився святковий захід під назвою «Українська вишиванка – європейський тренд». Тут керувала дійством організатор – методист українознавства ІППОЧО, заслужений працівник освіти Тамара Антонівна Мінченко. Цьогорічне свято вишиванки збіглося з Днем пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. Тому відбулась хвилина мовчання за всіма жертвами депортації 1944 року зі своєї історичної Землі – Криму.

Заслужений артист України – Іван Дерда виконав пісню, без якої неможливо було обійтись на цьому святі, – «Два кольори». Ведуча заходу Леся Зюбак – викладач Чернівецького медичного коледжу та Любомир Равлюк, методист ІППОЧО повели нас своїми розповідями про вишиванку в світ її зародження ще з часів трипільської культури, про різноманітність вишиванок – і за своїм орнаментом, і за кольором. Бо червоне – то любов, а чорне – то журба, як співається у пісні.

Виступив директор Інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат математичних наук Григорій Іванович Білянін. Ансамбль «Марічка», під керівництвом методиста ІППОЧО, виконав пісню «Ой на Івана, ой на Купала».

На святі була представлена і демонстрація одягу учнями профтехучилища №8. Керівник – Сніжана Михайлівна Іванійчук, заступник директора з виховної роботи.

Гурт «Буковиночка» ЧНУ ім. Ю.Федьковича виконав пісню «Ой ти, струмочку», керівник Ірина Вишпинська, кандидат педнаук, доцент кафедри музики нашого університету. Виступив В.Васкан, заслужений працівник культури України, поет, який прочитав свій вірш «Українська краса». А далі пісня «Рушниковий розмай» у виконанні Анастасії Чорнобрової, учениці Колінковецького НВК Хотинського району.

Особливою була вишиванка, вишита бісером, в яку була вдягнена учениця Брусницького ЗНЗ І-ІІІ ступенів ім. Івана Миколайчука Ольга Калинчук. А який же гарний віночок на доповнення до одягу мала на голові?! Вона прочитала вірш «Вишиванка». Його зміст передала з гарною інтонацією, душевно, за що отримала бурхливі оплески.

Звучали пісні «Мій рідний край», «Тополі» у виконанні учнів Юрія та Олександра Олесів зі школи №39 м. Чернівців.

Пісню «Мамина молитва» подарували присутнім фольклорний аматорський колектив «Мамаївська рідня», керівник Євгенія Мельничук.

Надзвичайно гарною в залі була представлена виставка робіт майстринь-вишивальниць. Це були справжні дивотворіння. Про такі роботи і не підібрати слів, так вони заслуговують на найвищу похвалу. Всі майстрині були нагороджені дипломами. Це Ротару Людмила (з м. Новоселиці), Дячук Лариса (учениця, с. Долиняни), Трафанюк Олена (Новодністровськ), Гольба Мар'яна (Банилів-Підгірний), Волошин Марія (смт. Неполоківці), Павлюк Діана (учениця СШ №14), Харитон Марина (м. Чернівці), Манчуленко Марія (м. Чернівці), Верега Ольга (СШ №40), майстриня по писанкарству, вишивальниця Коцур Тетяна (ліцей №4, Чернівці), Тілабова Софія (с. Товтри, Заставнівський район), Васкул Любов (с. Михальча, Сторожинецький район). Алекса Маріана (Великобудський НВК, м. Герца), Кожокар Олена (школа №1, с. Тереблече, Глибоцький район), Бомпа Оксана (ліцей, м. Глибока), Кривчанська Антоніна (Селищанський НВК, Сокирянського району), Покиданець Михайло (директор етнографічного музею «Дивотвір»).

На закінчення заходу прозвучала пісня «Вишиванка» у виконанні артиста Ярослава Українця та пісня «Рідна хата» у авторському виконанні Любомира Равлюка.

Свято вишиванки вдалося на славу. І нехай панує мир на нашій Землі!

Сторінку підготувала
М. КИСИЛЬОВА

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

ПРОСЛАВА ДУХОВНИХ ЛИЦАРІВ

У неділю, 28 травня, у Львові, як і в інших містах України, відбулося урочисте, велелюдне відзначення Свята Героїв. Це щорічне свято в Україні встановлено на честь українських борців за волю України, передусім, лицарів Київської Русі, козаків Гетьманської Доби, опришків, Українських Січових Стрільців, вояків Армії УНР, УПА та діячів ОУН.

Знаменно й символічно, що цього святкового дня відбувся чудовий, унікальний, високодуховний захід на прославу Блаженних священномучеників УГКЦ – Духовних Героїв українського народу.

Колективи львівських Державних музичних шкіл №8 і №10, у затишній залі Львівського Палацу мистецтв, провели мистецьке й інформативне дійство, присвячене українським новомученикам XX століття, проголошеним Блаженними св. папою Іваном Павлом II в 2001 році.

В основу дійства було покладено історично-вокальний цикл «Блаженні» відомого творчого тандему – поета Василя Богдана Мендруня, отця-монаха ЧСВВ, і композитора Мирона Дацка, які віддавна творчо співпрацюють на ниві духовного мистецтва.

До речі, цікавими видаються дати їхніх народжень. Отець Мендрунь народився у Свято Благовіщення Пресвятої Діви Марії, а композитор Дацко – у Свято Покрова Пресвятої Богородиці. Чи не було запрограмовано звища їхні таланти, їхню діяльність на духовній ниві? Чи не сама Мати Божа допомагає їм у такій плідній праці?

І ось на святковому концерті у виконанні учнів музичних шкіл прозвучали 23 вокальні твори, присвячені 27-ми Блаженним мученикам. Справжнім бальзамом для сердець глядачів було бачити, якою гарною і талановитою є наша молодь, яка натхненно й зворушливо виконувала ці чудові пісні. Думається, що вивчивши і пропустивши крізь себе слова прослави Блаженних, учні зачерпнули собі частку духовної благодаті. При цьому треба відзначити велику заслугу педагогів цих музичних шкіл та директорів Світлани Карпович і Олени Ященко.

Важливим і дуже корисним було те, що ведуча дійства артистка Закарпатського музично-драматичного театру Оксана Карпович перед виконанням вокальної прослави коротко зачитувала основну інформацію про постаті й діяльність Блаженних новомучеників.

Цікавим і певною мірою унікальним був виступ сина одного з мучеників. Любомир Лиско, доцент Національного лісотехнічного університету, науковець і громадський діяч, дещо розповів про свого батька о. Романа Лиска, який є наймолодшим серед новомучеників, оскільки його замордували чекісти у віці 35 років. Знаменно, що особливо катували його за допомогу українським підпільникам, про що мали деякі свідчення допитуваних людей. Конче хотіли довідатися про зв'язки з Романом Шухевичем, з яким отець насправді був добре знайомим, про його місцеперебування, та нічого не довідалися. Закатували до смерті, проте не отримали ніяких відомостей, що засвідчує тепер кримінальна справа о. Романа Лиска. Для нас – це яскравий приклад поєднання духовного і національного героїзму українців!

Лідія КУПЧИК

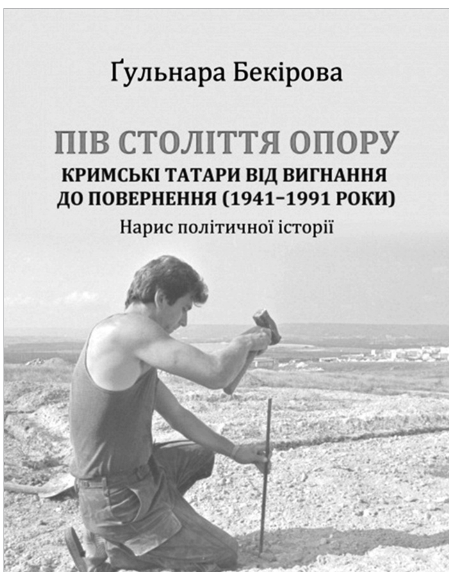
ПРЕЗЕНТАЦІЯ

ПІВСТОЛІТТЯ ОПОРУ:

кримські татари від вигнання до повернення

У видавництві «Критика» вийшов друком український переклад праці кримськотатарської дослідниці та публіцистки, авторки історико-культурних програм на телеканалі ATR Гульнари Бекірової «Півстоліття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941–1991 роки). Нарис політичної історії».

Презентація книжки відбулася 20 червня у Києві в книгарні «Є». На запрошення видавництва «Критика» та Інституту Критики участь у заході взяли: автор – історикиня, авторка та ведуча програми

Ґульнара Бекірова

ПІВ СТОЛІТТЯ ОПОРУ

КРИМСЬКІ ТАТАРИ ВІД ВИГНАННЯ ДО ПОВЕРНЕННЯ (1941–1991 РОКИ)

Нарис політичної історії

«Сторінки історії» на телеканалі ATR Гульнара Бекірова, науковий директор Інституту Критики, президент НТШ в Америці професор Григорій Грабович (Гарвардський університет), ректор Таврійського національного університету ім. Вернадського професор Володимир Казарін, керівниця програм розвитку громадянського суспільства Українського незалежного центру політичних досліджень доктор Юлія Тищенко, голова Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат України Рефат Чубаров.

Ґульнара БЕКІРОВА

Представила почесних гостей майбутнім читачам Анастасія Левкова – арт-директор мережі книгарень «Є». Учасники заходу: Ґульнара Бекірова, Григорій Грабович, Володимир Каразін, Юлія Тищенко, Рефат Чубаров поділились спогадами про страшні часи сталінсько – брежнєвських репресій та переслідувань за етнічною ознакою та тривалий багаторічний термін опору переслідуваного кримськотатарського народу радянському тоталітаризму. Також була порушена тема співпраці українців-дисидентів: радянського генерала Петра Григоренка, Вячеслава Чорновола, Генріха Алтуняна, Михайлини Коцюбинської та інших в боротьбі за право повернення на рідну землю народу-вигнанця – кримських татар, а також інших репресованих народів Радянського Союзу. До обговорення плідно долучився знаний режисер Олександр Муратов. Активну участь в обговоренні взяли і майбутні читачі презентованого видання, надзвичайно актуального в зв'язку з новітньою окупацією Криму путінською Росією.

Праця Гульнари Бекірової «Півстоліття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941–1991 роки). Нарис політичної історії» – це детальний виклад історії кримськотатарського національного руху, підкріплений розлогим цитуванням самвидавчої преси кримських татар і традиційно прихильних до їхньої боротьби московських правозахисних видань, добіркою малодоступних документів, що їх авторка віднайшла в кримських, київських та московських архівах. «Нарис політичної історії» присвячено найтрагічнішому періодові в житті кримськотатарського народу – депортації 1944 року, поневірянням вигнанців на чужині та важкій і жертовній боротьбі за повернення на свою батьківщину.

«Депортація стала не лише трагедією кримськотатарського народу та національних меншин, вигнаних із території півострова, – тих, хто не «вписувавсь» у сталінську концепцію національної безпеки та становив «політично небажаний елемент». Унаслідок депортації було зруйновано Крим як метаетнічний феномен, де, мирно співіснуючи, але фактично не асимілюючись, жили представники різних етнічних і релігійних груп, – спільнота, в якій кожний її член, належачи до конкретної етноконфесійної групи, при цьому відчував себе частиною більшого утвору, у межах якого ідентифікувався з поняттям "кримчанин"», – пише в своїй праці Гульнара Бекірова.

Кримськотатарська дослідниця добре знана розвідками з історії кримських татар в СССР, раніше опублікованими російською мовою, підготувала для українських читачів нову версію своїх праць, залучивши багато додаткових джерел й ілюстративного матеріалу. Видання доповнене розлогим інтерв'ю з лідером цього руху Мустафою Джемілевим (він же написав і передмову до книжки), і виразно показує, що говорити доводиться водночас про два різноспрямованих опори: опір кримських татар злочинній політиці московської влади та опір злочинної влади справедливим вимогам національного руху. Попри перемогу кримських татар і їхнє повернення на батьківщину чверть століття тому, обидва опори тривають. Про спробу московського реваншу, пов'язану з новою російською окупацією Криму, розмірковує у післямові голова Меджлісу кримськотатарського народу, президент Світового конгресу кримських татар, народний депутат України Рефат Чубаров.

Видання підготовано в рамках науково-видавничої програми Інституту Критики і випущено у світ за сприяння Українського наукового інституту Гарвардського університету.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ПАМ'ЯТЬ

ВШАНУВАННЯ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ

21 травня 2017 року в Чернівцях, як і по всій Україні, вшановували пам'ять жертв політичних репресій. Ця подія відбувалася біля пам'ятника Буковинському куреню.

Згадуємо ті страшні роки минулого.

…Заарештовано, розстріляно – тисячі, мільйони українців винищено. Найбільше репресії стосувалися селянства, хоча цей терор був цілеспрямований проти українства в цілому, тож поширювався на всі верстви населення. Тюрми, катогра, важка праця в рудниках, на лісоповалах, шахтах – тирани змушували репресованих жити і працювати у надзвичайно важких умовах. Там важко, на рівні з чоловіками, трудилися жінки та діти. Проживання в холодних, сирих бараках спричиняло тяжкі хвороби, каторги не витримувало багато людей. Недоїдання, відсутність елементарної медичної допомоги, про стаціонарне лікування годі й говорити… Щодня помирали на чужині українці, тужили, за рідною землею, прощалися з нею навіки.

За що, за що людей виселяли з рідних домівок серед ночі?!

Та за те, що понад усе любили свою рідну землю.

…Скільки їх не повернулося з вічних мерзлот Колими, Соловків, з гулагів. Скільки їх полягло, замучених, закатованих, знесилених важкою працею в чужині? Хтозна. Достеменного підрахунку втрат немає.

Таке не забувається! І це обов'язково має знати молоде покоління, бо там полягли їхні діди і прадіди. Не в одної людини боліло серце в цей день. Не одна людина витирала сльози на своїх очах. Пекучим був наш спільний біль, гіркою – спільна скорбота.

Біля Буковинського куреня була відправлена Панахида. Її відслужив священик Української греко-католицької церкви, отець вікарій Буковинський Валерій Сиротюк. До підніжжя пам'ятника лягли квіти та вінки. Запалено лампадки. Відбулась хвилина мовчання пам яті за невинно убієнними, які навічно залишились в чужій землі ворога. Були виступи-спогади тих трагічних подій.

Під час сумної церемонії того дня йшов дощик, наче небо тужило– плакало разом з нами за тими жертвами політичних репресій, які не повернулись до рідного дому. Вічна вам пам'ять! Вічна слава! Ми і прийдешні покоління завжди будемо вас пам'ятати!

ШЕВЧЕНКІАНА

УКРАЇНА – ТАРАСОВА ДОЛЯ

22 травня людно було біля пам'ятника Тарасові Шевченку у Чернівцях. Ми вшановували 156-ті роковини перепоховання в Каневі поета, художника, генія, Великого Українця. Пошанування почалось із пісні «Думи мої».

Відбулось покладання квітів та вінків до підніжжя пам'ятника. Читали вірші поета. Виконували пісні на слова Шевченка. А хорів було чимало. Люди у вишитих строях, з квітами в руках, і це ще більше возвеличувало нашого пророка.

Пам'ятаймо слова Шевченка про долю Вітчизни, яка для нього справді була понад усе:

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять…
Ох, не однаково мені!

Так палко Шевченко любив життя, його красу. Такою чистою, світлою хотів бачити нашу Вітчизну-матір.

Вірмо в світлу долю України. Будьмо справжніми патріотами-націоналістами. І працюймо на благо рідної України. Вона у нас – одна.

Марія КИСЕЛЬОВА, м.Чернівці

ПОДВИЖНИКИ

ВОЛОДАР ВОГНЮ З КОРОЛІВСТВА ЛЮБОВІ

Що нового можна сказати про вченого і філософа, відому й заслужено шановану, авторитетну Людину, до думки якої колеги дослуховуються – в Україні, Європі, у всьому науково-освітянському світі?

Новк, як відомо, – Це завжди забуте, старе. І ми подумки звернулися до минувшини тих країв, де закопана пуповина Василя Григоровича Кременя (далі – ВГК).

Перші його дитячі кроки пролопотіли спорившеними стежками села з промовистою назвою – любитове.

Люби – наказова форма! Люб – основа, корінь слова у назві села, про яке Василь Григорович у новій своїй книзі «Любитове – моє рідне село», напише: "Тут любо жити».

Василь КРЕМЕНЬ

Любитове без перебільшення – стало першою і нев'янучою любов'ю Василя Григоровича, його глибоким джерелом вічної спраги у бажанні пізнати світ, сенс життя і своє призначення у ньому. Пізнати людей й віддати сповна здобуті ревною працею знання й досвід, такою ж спраглою любов'ю – до України, до землі батьків і дідів, до вічного, розумного й доброго, сіячам-співвітчизникам…

А що земля Любитового, де нині буяють цвітінням садки, справді дивовижна своєю історією, свідчить і назва району.

Кролевецький район. Кролевець. Назва ця походить від польського – «круль», король. Королівські палати (ви це добре знаєте!) прикрашали славнозвісні рушники, виткані нашими земляками. Кролевецькі, тобто королівські, рушники своєю красою і вишуканістю дивували всю Європу.

Берегині з кролевецьких рушників стали оберегами в щасливій долі Василя Григоровича Кременя.

Відомо, що ім'я Василь, яке при хрещенні дали йому мудрі мати і батько, означає "царський, цар, тобто володар».

Дар любові – головний у характері, де б не був і на яких посадах не перебував Василь Григорович Кремень. З любов'ю до життя, до наполегливої, совісної праці, до людей – ось така проста формула сенсу буття на землі нашого глибоко шанованого краянина.

А якщо взяти до уваги ще й козацьке прізвище – Кремень, то тут пригадається ще більш давня і сива наша минувшина, зафіксована українською міфологією. За народними уявленнями, найвеличніший дар сонця – неба (разом з водою, землею, повітрям), принесений людям сином могутнього бога Сварога – Сварожичем.

Вогонь вівтаря – символ і провідник невидимого, небесного вогню, об'єднав сім'ю, клан, плем'я і зробив їх центром, у якому проявляється дух Бога, що живе на землі. Освоївши вогонь, наші пращури стали володарями світу. Вони, по-перше, перестали боятися звірів, які, побачивши вогонь, почали тікати з долин і печер. Подруге, за ту найвищу мудрість землі і неба наші предки почали молитися життєдайному Богу сонця, твердо вірячи, що вогонь –святий. Предки сприймали вогонь, як живу істоту, яка горить у душі кожної людини. Родинне вогнище, вважали вони, береже щастя дому і всієї сім'ї.

«Живий, чистий, святий, новий, царвогонь», – так називали пращури щойно видобутий вогонь із тертя одного шматка дерева об інший, або з кресала, тобто каменю, кременю.

Вогонь неспокою і дар любові… Ними пронизані сторінки вже згадуваної нової книги «Любитове – моє рідне село» Василя Кременя.

Завжди мислячий, енергійний, твердий у правдивому слові, відповідальний у цілісній справі, коли йдеться про розквіт і добробут Української держави, за майбутнє якої вболіває думками і реальними справами.

Висока культура слова і глибина думки відомого українського вченого, державного і громадського діяча, народного депутата України 3-го скликання (1998–2000 рр.), міністра освіти і науки України (2000–2005 рр.), нині – президента Національної академії педагогічних наук України, президента Товариства «Знання» України, президента Спортивної студентської спілки України, академіка Національної академії наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України, доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреата Державної премії України в галузі освіти, члена українських і зарубіжних наукових товариств, почесного доктора ряду університетів України й інших країн, голови наглядових рад кількох національних університетів, автора понад 1000 наукових праць, нашого земляка, є свідченням його совісності, честі і щирості.

Доля дарувала йому можливість працювати на різних престижних державних посадах. Проте розпочинав свою трудову біографію у колгоспі «Українець» (с.Любитове) та слюсарем Конотопського автопарку. Закінчив Київський державний університет ім. Тараса Шевченка (філософський факультет). А далі професійними сходинками… Працював заступником декана філософського факультету Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, де фахово займався питаннями розвитку науки й освіти. Після розпаду Радянського Союзу – в Інституті соціально-політичних досліджень Російської Академії наук. Після повернення 1992 року в Україну, обійняв посаду заступника директора, завідувача відділом методології соціально-політичних рішень Національного інституту стратегічних досліджень. З кінця 1994 року він – керівник служби з питань гуманітарної політики Адміністрації Президента України. Працював заступником голови Адміністрації Президента, керівником управління внутрішньої політики.

У грудні 1999 року став Міністром освіти і науки України. На цій посаді працював включно до 2005 року. За його ініціативи в країні відбувся активний процес переходу від авторитарної педагогіки до педагогіки толерантності, втілювалася в життя інноваційна державна політика в галузях освіти і науки.

Здійснена комп'ютеризація середньої освіти, започаткована програма «Шкільний автобус», кількість школярів, які навчалися українською мовою, зросла з 62 відсотків до 75-ти.

Наша громадська організація «Сумське земляцтво у м. Києві» пишається, що Василь Григорович, видатний український вчений у галузі соціальної філософії, філософії освіти, педагогіки, політології, автор багатьох фундаментальних досліджень, відомий організатор освіти і науки, є членом Ради земляцтва.

Незважаючи на зайнятість і високі відповідальні посади, у своєму серці наш земляк трепетно і свято береже любов до рідного Любитівського краю, до своєї Кролевеччини.

У березні 2016 року Василь Григорович презентував свій доробок «Любитове – моє рідне село» на Кролевеччині та в Конотопському районі, а потім – київським сумчанам, сотні яких тут, у столиці, об'єднує любов до рідної землі.

У книзі Василь Григорович розповідає про Сумщину, про рушниковий край – Кролевеччині і Конотопщину, історію села Любитове, життя найрідніших людей – батьків, родичів, сусідів, односельців, видатних краян, згадує про людей, котрі зробили вагомий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток рідного краю.

Книга, сповнена великої і щирої любові до рідної землі. Сторони, яка для кожної людини є прихистком, оберегом, надійною пристанню, цілющим джерелом батьківської любові і тепла.

Відрадно, що люди, які у житті досягли великих успіхів, не забувають свого родового коріння, свого села, намагаються допомагати і підтримувати тих, кому це життєво необхідно! До таких патріотів належить Василь Григорович Кремень.

За особисті заслуги в соціально-економічному та культурному розвитку Конотопського та Кролевецького районів Василь Григорович Кремень став почесним громадянином рідного села Любитове, а також Кролевецького та Конотопського районів Сумської області.

У наш надзвичайно непростий час його багаторічна, благородна й натхненна праця, життєвий шлях вчать найголовнішому – бути патріотом своєї рідної землі, сіяти словом розумне і вічне зерно любові і шани, сприяти освіченості, формуванню національної свідомості, бути Людиною з великої літери!

…На початку ми жартома назвали абревіатуру ВГК – Василь Григорович Кремень. Жарти-жартами, але один відомий лінгвіст-експерт розшифрував її так: ВГК – Вчить Гідності Кожного.

А ще додамо: і не тільки вчить – надихає своїм прикладом на невтомну самореалізацію, змістовне красиве життя, на творчість й інших. Про це засвідчують поетичні рядки ще одного уродженця Кролевецького краю – Михайла Шевченка, присвячені Кременю:

ВИБІР

Василю Кременю

Я запитую в літа:
– Скажи мені, літо, скажи,
Ти кому отак щедро
підносиш плоди соковиті?
– А тому, хто невтомно
трудами
живе, як і жив,
І так щедро із ближнім
уміє нажите ділити.

Я запитую в сонця:
– Високе і горде,
скажи,
Це кому отак щедро
тепло твоє й світло
розлито?
– А тому, хто так мудро у світі живе,
як і жив,
І народ свій підніс –
не забув йому даль
освітити.

Я питаю в Землі:
– Це ж кому ти
прослалась отак,
Попід небо прошивши
таку золотисту мережку?
– А тому, хто невтомно
у світ проклада у літах
Наймилішу собі
і мені найкрасивішу
стежку.

Я спитав солов'я, підібравши
найкращі слова:
– Білий світ в твоїх трелях
так ніжно і солодко
вмито.
То ж кому ти найкращі з пісень
у житті
проспівав?
– А тому, хто крилато
навчився під небом
лю-би-ти!

Матеріал підготували
Лідія РИЖКОВА,
Заслужений журналіст України,
Ірина РОДЧЕНКО,
Виконавчий директор
ГО «Сумське земляцтво у м. Києві»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ШЛЯХ

БЕЗВІЗ-КОНЦЕРТ

Президент України Петро Порошенко 10 червня відкрив святковий захід на Європейській площі з нагоди запровадження безвізового режиму з Євросоюзом. Президент запустив символічний «таймер безвізу», який розпочав зворотний відлік часу до набуття чинності безвізового режиму між Україною і ЄС. Урочиста церемонія відбулася на площі перед Адміністрацією Президента рівно опівдні – за 12 годин до початку дії безвізу з ЄС. Глава держави зазначив, що біометричних паспортів «вистачить на всіх»: «Бо в безвізу є початок, а кінця йому не буде».

А ввечорі, напередодні 11 червня, коли набирав чинності безвізовий режим між Україною і ЄС, президент України Петро Порошенко виступив на спеціальному святковому концерті, який відбувся, що символічно, на Європейській площі української столиці. Під час свого виступу Порошенко багато говорив і про Європу, і про Росію. Він цитував російського поета Михайла Лермонтова і стверджував, що Україна порвала всі зв'язки зі своїм північним сусідом: «От нам, браття-українці, й усміхнулась доля, про яку мріяло і боролося не одне покоління наших предків! Сьогодні ми зібралися, щоби разом виконати справжню «оду радості» з нагоди отримання законного права та реальної можливості безвізових поїздок до ЄС. Ми нарешті політично, економічно і духовно вільні від їхніх скрєп». Порошенко нагадав про страшну ціну, яку Україна платить за свободу і про загиблих в АТО.

Міністр культури Євген Нищук розпочав своїм виступом святковий концерт, присвячений старту безвізового режиму для України з країнами Європейського Союзу. Концерт розпочався о 20:00 та тривав до 00.00 годин – історичного моменту старту вступу в дію процесу Безвізу для громадян України з країнами Європи. Найкращі українські виконавці зібралися цього вечора на одній сцені: Katya Chilly Group, Тарас Чубай/Плач Єремії, Христина Соловій, «Піккардійська терція», «Kozak System», Руслана, «Антитіла», «Без обмежень»… Організатором дійства виступив: Сергій Проскурня – знаний режисер-постановник культурно-мистецьких заходів та ГО «Розвиток заради майбутнього».

Онлайн-трансляцію цього концерту можна було спостерігати і в Україні, і за кордоном.

На Європейській площі відбувся справді історичний концерт БЕЗВІЗ, глядачами якого стали всі українці, яким повернули в цей день мрію! Мрію, яка стала реальністю!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ЕНЕРГОПРОБЛЕМИ СТОЛИЦІ

ЧАС ЗБИРАТИ КАМІННЯ:

як столиця повертає «Київенерго» під контроль громади

Наталка ПРУДКА

КИЇВ ЗАТЯГУЄ РОЗЛУЧЕННЯ З АХМЕТОВИМ?

Процес розлучення Києва зі столичним монополістом «Київенерго», що входить в енергетичний холдинг ДТЕК Рината Ахметова, проходить в умовах підкилимної боротьби в мерії. І хоча столичний очільник неодноразово заявляв про незворотність розлучення з Ахметовим, депутати Київради відверто звинуватили мерію в протидії залученню нових управлінців з метою реформування основного енергетичного активу столиці.

Зокрема, депутат Київради Вадим Ноздря звинуватив міську владу у намаганні домовитися з нинішнім керівництвом «Київенерго» і залишити в силі угоду про передачу теплових мереж столиці в управління ПАТ «Київенерго», термін якої спливає 31 грудня цього року.

«Це є логічним продовженням гри у піддавки з великим монополістом, який, керуючись лише своїми особистими інтересами, намагається вичавити останні соки з бюджету міста, а відтак – із кишень киян», – заявив пресі Вадим Ноздря.Так це чи ні, скоро стане зрозуміло, а поки що на словах столичний мер Віталій Кличко демонструє протилежну позицію – він неодноразово заявляв про заплановане розлучення з Ахметовим. І схоже, що останні події в столиці остаточно переконали мера в незворотності обіцяного. Але політична турбулентність в Київраді вносить свої корективи.

КИЇВРАДА НЕ ГОЛОСУЄ ЗА РОЗЛУЧЕННЯ З АХМЕТОВИМ

Каталізатором прозріння стали резонансні наслідки гідравлічних випробувань з підземними вибухами теплових мереж на Голосіївському проспекті. Схоже, це стало останньою краплею в переповненій чаші терпіння не лише пересічних киян, але й столичної влади.

«Випробування проводило «Київенерго» і відповідальність за те, що сталося, – на цій компанії… Тому ми все таки повинні розглянути таке важливе для Києва питання, як проект рішення Київради щодо припинення угоди з «Київенерго». Це, наголошую, **перший крок до реального завершення угоди з «Київенерго»** і до можливості міста керувати своїми енергетичними активами та потужностями. І цей крок ми повинні зробити», – заявив мер Києва Віталій Кличкона початку пленарного засідання Київради першого червня.

У цей день планували проголосувати за проект рішення про припинення дії угоди КМДА з «Київенерго» з управління тепловими мережами столиці з 27 квітня 2018 року, погоджене Комісією Київради з питань бюджету та соціально-економічного розвитку. Фактично угода з ПАТ «Київенерго» закінчується 31 грудня 2017 року, але щоб уникнути ризикованих ситуацій під час опалювального сезону 2017/2018 та гарантувати «теплі» послуги киянам, бюджетним організаціям та іншим споживачам, проект рішення Київради передбачає продовження угоди на чотири місяці – до 26 квітня 2018 року включно.«Бо не робляться такі перетрубації посеред зими, коли на дворі мінус 20 градусів», – сказав у розмові з автором заступник голови КМДА Петро Пантелеєв.

Але з цим погоджуються далеко не всі депутати Київради – дехто з політиків пропонує розірвати Угоду до настання опалювального сезону. Неузгодженість позицій стала причиною того, що так і не був поставлений на голосування винесений на порядок денний вищезгаданий проект рішення про припинення Угоди від 27.09.2001, укладеної між Київською міською державною адміністрацією та «Київенерго». І це вже не вперше – так було і 20 квітня. Схоже, що політики не досягли згоди в боротьбі за найбільш привабливий актив столиці, який щороку збирає зі споживачів десятки мільярдів живих коштів.

«Ситуація, яка наразі склалася з енергетичною безпекою столиці, – результат двох чинників: корупції і непрофесійності столичної влади. Замість стратегічного рішення ми маємо імітацію рішення. Слід було провести прозорий конкурс, переможцем якого міг стати міжнародний інвестор з великим досвідом. Ця компанія стала б стратегічним партнером Києва і модернізувала б всю систему теплогенерації та тепломереж столиці», – заявив депутат Київради Сергій Гусовський.

БЕЗПОРАДНІСТЬ МЕРІЇ?

Загострення ситуації навколо «Київенерго» зумовлено тим, що київські тепломережі були передані в управління цій компанії через абсолютно нікчемний та безграмотний договір, без взаємної відповідальності сторін.

«Створювалися передумови для технічного відчуження з допомогою схемної компанії «Київенергохолдинг». І якщо раніше в «Київенерго» хоча б домінувала частка держави, то з 2012 року компанія по суті стала приватною в результаті безконкурсного продажу пакету акцій ДТЕКу імені Р.Ахметова. Зрозуміло, що Олександр Попов (екс-мер Києва. – **Ред.**) на гарматний вистріл не міг до неї підійти – були по руках та вухах. Але немає ніяких пояснень безпорадності та прострації «нової» команди Кличка вже протягом трьох років», – написав у Фейсбуці колишній міністр ЖКГ Олексій Кучеренко.

На його переконання, «ні КМДА, ні Київрада реально не знають та не мають стратегічного бачення організації ефективної системи тепло- та енергопостачання Києва». Подібної думки дійшли і в парламенті: «Київська влада нічого не робить для того, аби залучити нового управлінця. Та інвестор потрібен… Чому ми про це говоримо? Бо кияни, як ніхто інший, відчули на собі неефективність сьогоднішнього управлінця», – констатує народний депутат Вікторія Войціцька.

Проте в Київраді стверджують, що розлучення з Ахметовим таки відбудеться. «Зараз закінчується термін перебування "Київенерго" під контролем ДТЕК. Ми таки змусили київське керівництво визнати необхідність передачі «Київенерго» під контроль київської громади. Це не викуп, як дехто говорить, це повернення, передача громаді цього велетенського комплексу. Процес передачі буде надзвичайно складним. Але поступово створюється комунальне підприємство, яке перейме на себе всю систему експлуатації та управління цим комплексом», – каже голова комісії Київради з питань ЖКГ та ПЕКВолодимир Бондаренко, акцентуючи, що «наразі працюють міжнародні аудиторські фірми. Аудит діяльності «Київенерго» має визначити, на що саме всі ці роки йшов прибуток компанії. Якщо ж аудитори виявлять порушення та завдані місту збитки, то відповідно до ст. 611 ЦК України столична громада цілком вправі розраховувати на «неустойку», – каже В.Бондаренко.

Довідка

«Київенерго» забезпечує теплом 75 відсотків киян. В управлінні компанії – дві теплоелектроцентралі (ТЕЦ-5 і ТЕЦ-6), чотири станції теплопостачання, 178 котельних та 2559 теплопунктів, а також 2644,806 км тепломереж (у двотрубному вимірі). Це величезний комплекс, який включає понад 1200 різноманітних об'єктів, серед яких і десятки підстанцій 110 та 35 кВ, і кілька тисяч 10 та 6 кВ. Крім того, «Київенерго» – це ще й майновий комплекс з будівель різного призначення по всьому місту, земельних ділянок, підприємства спеціалізованого автотранспорту, ремонтних та сервісних підприємств. Ринат Ахметов володіє контрольним пакетом акцій «Київенерго», а 25 відсотків належать державі.

РІШЕННЯ КМДА БАЗУВАТИМУТЬСЯ НА ДОСЛІДЖЕННЯХ ERNST&YOUNG?

Зволікання з рішенням концесії майна теплових мереж, що належать міській громаді, загрожує негативними наслідками для життєдіяльності столиці, адже Київрада, як власник майна, повинна ухвалити принципові рішення, без яких не може розпочатися процес інвентаризації майна, а потім – розробка алгоритму "розлучення" з ПАТ «Київенерго». «Неприйняття жодного рішення та невизначеність Київради спричинить те, що «Київенерго» й надалі продовжить роботу», – заявив заступник голови КМДА Петро Пантелеєв.

«Навколо вирішення стратегічної проблеми управління енергокомплексом столиці повинні консолідуватися всі політичні сили і тоді буде успішний результат. Розірвання договору з «Київенерго» – це лише один з аспектів. Ми бачимо перспективу теплової енергетики в тому, що це буде модернізоване і ефективне теплове господарство, прозорість тарифоутворення, а також ефективна система захисту інтересів киян», – поділився з автором своїм баченням перспектив Петро Пантелеєв, наголошуючи на необхідності припинення взаємовідносин з «Київенерго».

«Рішення, яке ми виносимо на розгляд сесії Київради, передбачає проведення інвентаризації майна, яке було передано в управління «Київенерго», – щоб вирішитися з фінансово-правовими аспектами та з метою напрацювання сценарію переходу, який буде відображено в додатковій угоді між «Київенерго» і містом. Після вирішення цих питань, результати роботи комісії будуть розглянуті на сесії Київради – сподіваюся, що це відбудеться восени, але за умови, що не буде таких от затягувань як зараз», – пояснив П.Пантелеєв, акцентуючи, що лише після цієї роботи буде розроблений та узгоджений з «Київенерго» чітко прописаний регламент «розлучення», адже в діючій угоді ця опція не прописана.

За даними П.Пантелеєва, «ті управлінські рішення, які ми зараз пропонуємо, грунтуються на попередніх дослідженнях, на аудиті, який був зроблений з залученням відомої міжнародної аудиторської компанії Ernst&Young… Є чіткий план, який потрібно буде реалізувати, але правильно буде це робити за умови консолідації виконавчої і законодавчої влади міста, і всіх політичних сил задля успішної реалізації цього плану», – розповів П.Пантелеєв, наголосивши, що місто не планує співпрацювати з вищезгаданим «Київенергохолдингом», проти якого ведеться кримінальне розслідування.

Так в ідеалі виглядає план реалізації розлучення з Ахметовим та подальшого залучення справжніх інвесторів для реабілітації столичних теплових мереж, а для цього потрібно інвестувати не один десяток мільярдів гривень. Але в експертному середовищі думки з цього приводу різняться, адже теплова генерація існує на межі повного фінансового краху, а тому галузь надзвичайно не приваблива для інвесторів.

ФІНАНСОВИЙ ДЕФОЛТ «КИЇВЕНЕРГО»

Взимку в холодних квартирах, влітку без гарячої води, – такі некомфортні умови для киян створює столичний монополіст. Ні про яке поліпшення послуг взагалі не йдеться, тоді як тарифи в минулому році зросли більш ніж удвічі. Фактично тарифи на теплі послуги були проіндексовані відповідно до збільшення вартості газу – відразу після того, як з 1 травня 2016 року уряд, усупереч чинному закону про ринок газу, запровадив єдину ціну 6879 гривень ($275) за тисячу кубометрів (з ПДВ) для промисловості та побутових споживачів.

Наслідки були прогнозовані – відразу майже 8 млн домогосподарств (всього в Україні 13,5 млн домогосподарств) звернулися за субсидіями – вдвічі більше, ніж було в 2015 році. Проте держава не вчасно та не в повному обсязі перераховує субсидії місцевим бюджетам на компенсацію послуг тепло комунальних підприємств, тому борг столичних споживачів за тепло досяг 4,2 млрд грн.

Але офіційна статистика не враховує, що в цій сумі «ховаються» також і штучно створені борги – це коли «Київенерго» несправедливо нараховує платежі багатьом будинкам, де перевитрати тепла виникли через помилки монополіста. Звісно, що в таких випадках споживачі відмовляються платити, вимагаючи перерахунків – відповідними скаргами завалена столична адміністрація. Але це вже тема іншої розмови.

«Через недофінансування та відсутність реформ в царині тепло-комунальної енергетики (ТКЕ) всі підприємства пройшли опалювальний сезон 2016-2017 на межі своїх можливостей… Фактично галузь банкрут», – пояснив генеральний директор «Київенерго» Олександр Фоменко, наголошуючи, що в 2016 році теплопостачання споживачам принесло компанії збитки на суму понад мільярд гривень. – «В інших містах більше половини збитків підприємств ТКЕ покриває місцева влада, а Київ чи не єдине в країні місто-мільйонник, де місцева влада не дотує теплопостачання».

Фінансовий дефолт теплокомунальної галузі зумовлений провалами в нормативній базі з тарифоутворення, створеній ще в 60-80 роки минулого сторіччя. «Існуюча система не стимулює компанії до зниження витрат», – пояснює Олександр Фоменко.

«Тепло-комунальні підприємств не є розпорядниками коштів, що їх отримують від своїх клієнтів. Гроші розподіляються за алгоритмом, який встановлює НКРЕКП, і йдуть «Нафтогазу України», як основному постачальнику газу. Тепловикам залишаються копійки, які спрямовуються на податки, зарплати та інші обов'язкові нарахування. І за залишковим принципом – на ремонти, інвестиції (в розвиток теплових мереж – **Ред.**)», – каже О.Фоменко.

Звісно, що за таких умов ніякий інвестор не прийде у галузь. Тому перш ніж оголошувати міжнародний конкурс на вибір нового управителя «Київенерго», держава повинна створити привабливі умови для бізнесу, головний принцип якого – забезпечення повернення вкладених інвестицій.

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

Виставка присвячена представникам відомого шляхетського роду князів Острозьких, які в XV – першій половині XVII ст. відігравали визначну роль в суспільно-політичному житті не лише України, а й усієї Східної та Центральної Європи, відкрилася в Національному Києво-Печерському культурному заповіднику.

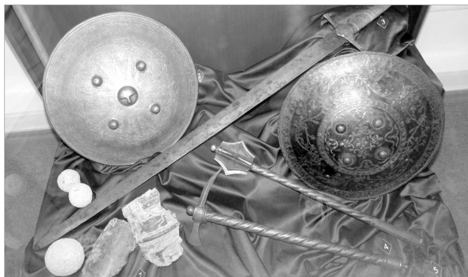
Династія Острозьких, які тривалий час активно впливали на державотворчі, релігійні й культурні процеси, презентує період історії, спільний для українського, польського, литовського і білоруських народів. 8 вересня 1514 року у битві під Оршею війська Великого князівства Литовського розгромили армію Московії. Поразка на десятиліття зупинила експансію азійської орди в Європу. Об'єднаним переможним військом керував український князь Костянтин Острозький.

Про цей важливий для нашого сьогодення історичний вибір тодішньої нашої еліти під час відкриття експозиції говорили Міністр культури України Євген Нищук, почесний президент фонду сприяння міжнародному спілкуванню "Українське народне посольство" Леонід Кравчук, Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні Марюс Януконіс, лідер Громадського руху «Рідна країна» Микола Томенко та інші громадські і політичні діячі, які прибули на відкриття виставки «Князі Острозькі: європейський вибір української історії».

Міністр культури України зокрема наголосив, що представлені в експозиційній залі книги, видані у Острозькій друкарні, стародавні документи, церковні старожитності, лицарські обладунки і зброя XVI–XVII ст., картини, мапи є яскравим прикладом того, що українська нація вже давно є частиною європейської родини. Про спільну з нею історію розповідає і копія одного з найкращих батальних полотен доби Відродження «Битва під Оршею» (оригінал у Національному музеї у Варшаві), присвяченого подіям 1514 р., коли об'єднане військо українців, литовців, поляків і білорусів на чолі з волинським князем Костянтином Острозьким завдало нещадної поразки втричі переважаючій армії Московського князівства. Князь Костянтин Іванович Острозький, який народився в 1460 році на Волині, став одним із найвидатніших полководців XVI століття. Він провів 35 битв, програв 2; брав участь в успішних кампаніях проти татар, Московського князівства. Василь-Костянтин Острозький відомий і як політичний, і як культурний діяч. Він зумів сконцентрувати в Острозі «всіх видатних учених», яких він поставив «на працю у своїй академії, у своїй друкарні, або на працю перекладів з чужих мов, або виготовлення біблійних текстів». За словами І.Огієнка, це була перша висока наша школа, школа «вільних наук» в Україні. Острог став справжнім культурним центром України. Тут була академія, була друкарня, появилася перша Біблія, вийшли нові виправлені Богослужбові Книги. Взагалі, усе найцінніше, що надруковано в Україні за роки 1577–1608, вийшло з Острога, вийшло завдяки великому князеві Костянтину Острозькому.

Портрет Костянтина Острозького

Фрагмент експозиції виставки

Серед експонатів, що привертають увагу, – перначі XVI – початку XVII ст., печатки Київського митрополита Йова Борецького та Києво-Печерської лаври, а також портрети визначних діячів тієї доби – єпископа Володимирського та Берестейського, архімандрита Печерської лаври Мелетія Хребтовича, патріарха Константинопільського Єремії II (Траноса), князів Острозьких та їхнє родовідне дерево. Увагу відвідувачів обов'язково зацікавлять стародавні карти із зображенням історичних земель України та її тодішніх сусідів. Зокрема, тут представлені карти Польщі, князівства Литовського, Волині, Поділля, України, Прусії та Курляндії XVII ст., видрукувані у Європі. Тож московитам, котрі стверджують, що України ніколи не було, варто з ними ознайомитися в колекції музею Шереметьєвих. «Ця виставка матиме продовження в Литві, а саме, відкриється в ті дні, коли українці зможуть перетинати європейські кордони за безвізовим режимом», – підкреслив Євген Нищук.

Генеральний директор Києво-Печерського заповідника Любомир Михайлина розповів про відтворення надгробного пам'ятника Костянтину Острозькому, який був одним із найбільших благодійників Лаври. Тут його коштом у XV ст. відбудовано Успенський собор і встановлено у ньому новий іконостас. Згідно із заповітом, князь був похований у соборі, а частина його мастностей перейшла Лаврі. Коли енкаведисти підірвали у 1941-му храм, було знищено і величний пам'ятник – перлину мистецтва доби Ренесансу. В Україні скульптури цієї доби, на жаль, не збереглися. Звідси й особлива цінність та актуальність проекту. На виставці вперше, як зазначив гендиректор, експонується макет пам'ятника, який буде виготовлений з білого і червоного мармуру. Висота об'єкта – 7,5 метра! Над реалізацією проекту працюють українські та литовські скульптори Олекса Сидорук, Борис Крилов та Арунас Сакалаускас. «Дійсно дуже символічно, що виставка відбувається напередодні старту безвізового режиму між Україною та Європою», – підкреслив у свою чергу Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні Марюс Януконіс. «Костянтин Острозький – значима фігура в історії стосунків Литви і України, мені дуже приємно, що зараз обговорюється ідея назвати нашу спільну українсько-польсько-литовську військову бригаду ім'ям Костянтина Острозького». А лідер Громадського руху «Рідна країна» Микола Томенко підкреслив, що вже найближчим часом буде розширено українську меценатську складову проекту з відтворення пам'ятника Костянтину Острозькому. Він підкреслив, що його реалізація має геополітичну та світоглядну цінність і закликав громадськість та представників ЗМІ об'єднатися задля утвердження українського духу в Києво-Печерській лаврі.

СКАРБИ НАРОДУ

БЕЗЦІННИЙ СПАДОК ПОКОЛІНЬ

У Національному заповіднику «Софія Київська» відбулися «Десяті всеукраїнські наукові фольклористичні читання». Цьогоріч вони присвячені професору Лідії Дунаєвській – подвижниці досліджень та збереженню національної нематеріальної культурної спадщини.

У своєму виступі завідувач кафедри фольклористики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук Олена Івановська підкреслила, що 25 років тому, саме під керівництвом професора Лідії Францівни Дунаєвської, в Шевченковому університеті було засновано першу в Україні кафедру фольклористики. Цьогорічні читання – це пошанування світлої пам'яті визначного науковця, а щонайперше – інтелектуальний майданчик, де фольклористи оприлюднюють наукові результати своїх студіювань, обмінюються думками та визначають стратегію подальших наукових пошуків в цій науковій царині. На наукову конференцію з'їхались фольклористи з усіх куточків України, а також з Естонії й Білорусі. Участь в її роботі взяли проректор Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка професор Петро Бех та заступник директора Інституту філології доцент Ганна Черненко.

Цьогоріч пленарне засідання, тема якого «Національний фольклор – Axis mundi крос-культурної комунікації», розпочалося хвилиною мовчання на пошанування світлої пам'яті усіх, хто своє життя присвятив Україні, її національній культурі та незалежності. Ці читання розпочинають ювілейну «ходу» кафедри фолькльористики, тож упродовж усього наступного року кафедра проводитиме цікаві науково-мистецькі заходи, спрямовані на популяризацію національного фольклору та науки про народну творчість. На відкритті ювілейної конференції радник міністра культури, заслужена артистка України Анжеліка Рудницька зачитала вітального листа від міністра культури України Євгена Нищука, у якому відзначено активну позицію професорсько-викладацького колективу кафедри у справі збереження й дослідження нематеріальної культурної спадщини. В роботі поважної конференції також взяла участь Леело Ісідора Віта – міжнародний експерт ЮНЕСКО, керівник відділу нематеріальної культурної спадщини Естонського центру народної культури, котра проявила надзвичайну зацікавленість в проектах, які Україна готує для визнання ЮНЕСКО світовими пам'ятками нематеріальної спадщини. Як доповіла у своєму виступі завідувач кафедри фольклористики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук Олена Івановська упродовж минулого року кафедра фольклористики активно співпрацювала з Міністерством культури та Українським центром культурних досліджень для оформлення реєстраційної картки елемента Національної Культурної Спадщини «народнопісенна традиція села Лука», куратором якої є професор Іван Павленко. У пленарній частині конференції виступили Ростислав Радишевський – доктор філологічних наук, член-кореспондент НАН України, завідувач кафедри полоністики Інституту філології КНУ, який виголосив цікаву доповідь «Фольклор і міфологія як першопочаток і органічна частина історії української літератури в осмисленні Леоніда Білецького», Ганна Барвенава – директор Інституту культурної антропології з Білорусі. Також кожного разу вражають своєю новизною наукові доповіді постійного учасника фольклористичних конференцій – професора Віктора Давидюка з Луцька. Те, що професор Давидюк досліджує фольклор, залучаючи методики споріднених гуманітарних галузей, ні для кого не новина. Але тема, з якою він приїхав цьогоріч, викликала небувалий інтерес: «Фольклор Закарпаття в контексті популяційної генетики». Проведені спільно з генетиками дослідження дозволили ученому висловити сенсаційні гіпотези, підтвердження яких може здійснити серйозний прорив у науці про фольклор. Велике зацікавлення учасників ювілейних читань викликали доповіді Оксани Кузьменко (м.Львів) «Ой війна, війна, світова війна»: семантика, типологія та художні форми репрезентації фольклорного концепту ВІЙНА»; Ярини Закальської (м.Київ) «Усні наративи про АТО: аксіологічний вимір досвіду війни»; Ірини Барамби (м. Київ) «Народні магічні практики Подніпров'я: збережений досвід затоплених сіл»; Жанни Янковської (м. Острог) «Науково-методологічні зауваги до вивчення міфологічного фольклоризму літературної прози доби романтизму»; Юрія Коваліва (м. Київ) «Логограми українського письма» (про знакову систему національної орнаменталістики); Олени Дзюби-Погребняк (м. Київ) «Побут українців очима хорватів і словенців (на матеріалі мемуарів і щоденникових записів часів І світової війни)»; Олени Погребняк (м. Київ) «Українські фольклорні мотиви в поезії Янки Купали»; Арслана Фазилова (м.Сімферополь) «Парадигма жіночих образів у кримськотатарській ліричній пісні» та інші. Перед початком Десятої конференції, яка проходила в Митрополичих палатах Софійського собору, учасники могли насолодитися чудовим автентичним співом давніх українських пісень у виконанні студентів КНУ в складі фольклорного гурту «Роксоланія». Згодом частина науковців з КНУ та Українського центру культурних досліджень під керівництвом доктора філологічних наук Олени Івановської та професора Івана Павленка – куратора елемента НКС «народнопісенна традиція села Лука» разом з поважною гостею Десятої конференції пані Леело Ісідора Віта – міжнародного експерта ЮНЕСКО відвідали згадане село Луку, що в Києво-Святошинському районі Київщини. Експерт ЮНЕСКО мала змогу не лише промоніторити стан підготовки реєстраційної картки елемента Національної Культурної Спадщини та особисто познайомитися з носіями культурної пісенної практики, учасників народного хору «Калина», а й поспілкуватися з українськими ученими: Олександром Буценком – директором, Валентиною Дем'ян – заступником директора з наукової роботи, Валентиною Телецуєю – завідувачем відділу культурної політики та старшим науковим співробітником Лілією Снігирьовою Українського центру культурних досліджень Міністерства культури України. В ході зустрічі презентовано пісні у виконанні автентичного співочого гурту "Червона калина" (українські народні пісні різних жанрів). Пісенний спадок цього колективу відображає жанрово розмаїте багатоголосся різних типів Київського та Житомирського Полісся. Пісенна традиція гурту «Червона калина» активно передається іншим колективам, співочим аматорським об'єднанням, серед яких: ансамбль народної музики «Золоте перевесло» (с.Лука, Сільський клуб), народний хор «Калиновий цвіт» (с.Гореничі Києво-Святошинського району, Будинок культури), Дитячий фольклорний гурт «Коралі» (с.Гореничі Києво-Святошинського району, Будинок культури) та вищезгаданий вже науково-етнографічний ансамбль української музики «Роксоланія» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Міжнародний експерт високо оцінила пісенну майстерність колективу, зазначивши його автентичність та перспективність в якості елемента Національної Культурної Спадщини.

Всі учасники були гостинно прийняті та щедро почастовані місцевою громадою на чолі з головою сільської ради і депутатом районної ради району.

Сторінку підготував
Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ОДНА В НАС МАТИ – УКРАЇНА

НА НАШІЙ, НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Куди б не завела доля кожного із нас, ми завжди при першій нагоді намагаємося повертатися до рідного отчого порогу, землі, яка зростила, де ми зробили свої перші кроки, де минули легкокриле дитинство та барвиста юність, у край, який таїть просту життєву істину, яка у мудрості дідів і прадідів, бабусь, батьків, щирості й доброзичливості вчителів, які не тільки дають глибокі ґрунтовні знання, а й навчають любити Вітчизну, свій рід, поважати людей, уміти дружити, не забувати про своє генетичне коріння, прагнути духовних горизонтів, життєстверджуватись…

10 червня 2017 року для Шпилівського навчально-виховного комплексу – «загальноосвітнього навчального закладу – дошкільного навчального закладу» Сумської районної ради Сумської області стало знаковим днем. Односельці, педагоги, батьки, гості зібралися з нагоди особливого свята, на якому водночас панували щастя і смуток, переплелися і дитинство, і юність – це прощання учнів з рідною школою та вчителями.

Їх, цьогорічних випускників-дев'ятикласників (136-й випуск школи), юних і обдарованих, шестеро: Вікторія Гаврилова, Артем Красуля, Андрій Менщик, Микола Фасій, Аліна Тимченко, Карина Цуркан.

На свято в цей день завітали гості: уродженка села Шпилівка, випускниця Шпилівської сільської школи 1987 року, а нині киянка, виконавчий директор громадської організації «Сумське земляцтво у м. Києві», член Національної спілки журналістів України Ірина Родченко. Вона приїхала на зустріч із земляками разом зі своїми друзями, близькими і рідними людьми, краянами із міста Глухова Сумської області та членами громадської організації, київськими сумчанами, які мешкають і працюють у столиці. У складі делегації: Ганна Родченко, Наталія Родченко, керівник народного аматорського чоловічого квартету Глухівського міського палацу культури Сергій Іванченко, провідний методист Глухівського міського палацу культури Анна Резніченко, директор Інституту луб'яних культур Інституту сільського господарства Північного Сходу Національної академії аграрних наук України м. Глухова Сумської області Ігор Марінченко, Микола Гурець, професіонал своєї справи, оператор Олександр Федорченко, член-кореспондент Міжнародної академії екології, ревізор Сумського земляцтва Наталія Бова, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки письменників України, поет, прозаїк, драматург, перекладач, радіокоментатор Українського радіо, літературний редактор та ведучий популярних програм, автор 16-ти книжок для дітей та юнацтва Василь Довжик, авторка шести поетичних книжок, член Національної спілки письменників України, член Міжнародної асоціації письменників, лауреат республіканських конкурсів естрадної пісні, кандидат філологічних наук, громадський діяч, доцент Інституту реклами, Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка Лілія Золотоноша, земляки Геннадій Расторгуєв, Леонід Недогибченко.

Поважну делегацію гостинно зустріли запашним короваєм шанована й мудра людина, директор НВК – відмінник освіти України Тетяна Святська та юна зміна навчально-виховного комплексу Владислав Менщик і Юліана Менщик, а вже у приміщенні школи земляки, шпиляни, сердечно, відверто, радісно, з усмішкою висловлювали своє захоплення від зустрічі з майстрами культури і мистецтва України.

У цей святковий день до випускників з напутніми словами звернулися старші наставники, мудрі й чуйні учителі, які упродовж років дарували свої тепло, любов, знання, уміння: перша вчителька Тетяна Михайлівна Куценко, яка, взявши діток за руки, повела їх у цікавий світ шкільного життя, класний керівник, вчитель української мови та літератури Світлана Андріївна Приходько, вчитель математики та інформатики Катерина Миколаївна Івашкова, учитель музики Анастасія Феліксівна Дашутіна, учитель англійської мови Світлана Володимирівна Муштай, учитель історії та правознавства Катерина Михайлівна Тараніна, вчитель початкових класів Віра Михайлівна Осьонова, вчитель фізичної культури й образотворчого мистецтва Надія Миколаївна Бодарь, учитель біології Оксана Володимирівна Видай.

Ірина РОДЧЕНКО

Привітали Шпилівський сільський голова Віталій Семененко, депутат Сумської районної ради Анатолій Ігнатенко.

Вручення атестатів супроводжувалося важливими напутніми словами та побажаннями: не розгубити у житті найголовніших скарбів своєї душі – ввічливості, доброти, порядності й совісті.

Випускниця школи Ірина Родченко привезла у подарунок книги відомих земляків: академіків Василя Кременя, Юрія Шемшученка, Миколи Ситника, поетів: Михайла Шевченка, Антонії Цвід, Миколи Гриценка, Йосипа Дудки, Олександра Олеся, Віри Артамонової, Тетяни Домашенко, Володимира Затуливітра… Випускникам подарувала літературу й солодощі. Презентувала ліричний щоденник «На нашій, на своїй землі» своїх п'яти осіяних літ роботи в громадській організації «Сумське земляцтво у м. Києві» на посаді виконавчого директора.

«Сьогодні ви перші, дорогі мої шпиляни, кому вирішила презентувати свій ліричний щоденник. У ньому – подяка людям, які стали для мене в житті моєю родиною, моїми друзями…

Засновник і перший голова Сумського земляцтва у місті Києві Михайло Шевченко назвав Сумщину «Долонями України». А поет Володимир Затуливітер свого часу писав: «Ота земля, що носиш на підошвах, сильніш урану душу опромінить». Я пишаюся тим, що разом із краянами у столиці України ми робимо спільну справу для нашого рідного Сумського краю і держави.

Звісно, перебуваючи у колі земляків, я не можу не рости, бо поруч такі Постаті, такі Особистості, такі Люди! Мені випала щаслива доля знати земляків. Це – рідкісний шанс жити і тягнутися до їхнього Інтелекту й Мудрості. Цей досвід – безцінний, ним дорожитиму стільки, скільки відміряно мені жити на цій Землі!», – наголосила колишня випускниця.

Дуже Ірина розчулилася, коли учениця 5-го класу Анастасія Косарєва виконала пісню «…у меня сестренки нет, у меня братишки нет», яку трирічною співала для односельців сама.

Краянам вона подарувала пісні на музику і вірші В'ячеслава Бондарєва.

У свою чергу отримала квіти й дорогий серцю подарунок від вчителів комплексу: картину із мальовничими краєвидами рідного села Шпилівка, яке величаво квітує між семи гір, між семи мальовничих зелених шпилів.

Цікаво і змістовно для гостей провели екскурсію в Музеї народного художника, заслуженого діяча мистецтв України, професора Михайла Лисенка, який розташований в одній із кімнат шкільного приміщення, збудованого 1912 року, як земська школа і є пам'яткою архітектури.

Довго не відпускали шпиляни гостей, кожний виступ митців супроводжувався гучними й тривалими оплесками, вигуками заспівати ще.

Наприкінці святкового дійства, стоячи, проводжали випускників у світ широкий, в дорогу знань. Кожен бажав, щоб рушник, по якому пройшли вихованці, став для них оберегом у житті, а їхні стежки були квітучими і щасливими, щоб діти пізнавали світ у всій його багатогранності й красі, щоб до своєї мети йшли впевнено, цілеспрямовано.

Зустріч минула в атмосфері доброзичливості, родинного тепла і затишку, любові, шани й поваги.

Віриться, що неповторне свято шкільної юності залишиться надовго в пам'яті усіх присутніх.

Ірина ЯРОВА,
Прес-центр громадської організації
«Сумське земляцтво у м. Києві»

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

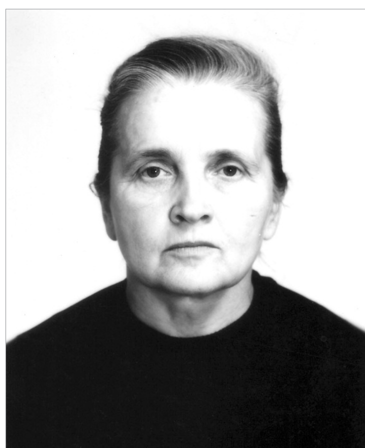
У ВІНОК ВІЧНОЇ ШАНИ УПА

Триває рік, проголошений Роком УПА, на відзначення 75-річчя створення легендарного військового формування, яке в роки Другої світової війни та в повоєнний період воювало за незалежність України.

Прагнучи внести вклад у вінок пам'яті УПА, Ліга Українських Жінок здійснила презентацію книги своєї членкині Марії Ґоляш-Хамар «У Бишках на край лісу». У ній – цікава й багата інформативно розповідь про діяльність членів ОУН і УПА на Тернопільщині. У цьому пересвідчилися всі, хто зібрався недільного червневого дня в Обласному Центрі народної творчості у Львові.

Презентація відбувалася при переповненій залі, що засвідчило шану львів'ян до чину славної Української Повстанської Армії, якій довелося воювати проти німецьких і совєтських окупантів.

Про діяльність УПА, яка була справжньою армією народу, що прагнув волі, нагадала присутнім заступник директора Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» Вікторія Садова. Вона провела паралелі між боротьбою УПА та теперішньою війною проти агресивного сусіда-загарбника. А також – паралель між героями минулого, яким присвячена книжка Марії Хамар, та тими героями і, на жаль, жертвами нинішньої війни, з якими їй доводиться зустрічатися в стінах музею «Тюрма на Лонцького».

Марія ҐОЛЯШ-ХАМАР

Вікторія Садова високо оцінила працю авторки презентованої книги.

Цікавою і зворушливою була розповідь Марії Ґоляш-Хамар про своє рідне село Бишки та її дослідницьку працю задля того, щоб зібрати й увіковічнити історію визвольної боротьби жителів села. А також тих, хто діяв у ньому.

Висока національна свідомість мешканців села спричинилась до того, що село Бишки Козівського району Тернопільської області стало мовби «столицею воюючої України». У 1943–1945 рр. у ньому побували шість генералів УПА й УГВР – Роман Шухевич, Дмитро Грицай, Дмитро Маївський, Яків Бусол, Василь Кук, Микола Арсенич – та інші члени верховного керівництва ОУН, УПА, УГВР. У Бишках відбувалися важливі наради, ухвалювалися історичні рішення щодо розгортання національно-визвольної боротьби. У Бишках було багато криївок, і багато самовідданих героїв-борців діяли в ньому.

Відомості про них збирала й зафіксувала пані Марія у своїй книжці. Втративши батька, якого енкаведисти замордували в 1941 році, спостерігаючи страждання своєї матері, яка до кінця життя залишалася в жалобі за чоловіком, авторка з великим співстражданням до долі односельців та всіх, хто боровся за волю, здійснювала пошукову працю й дослідження подій.

Трагічно-героїчними були долі родин Шанайдів, Ґуляків, Ґоляшів, Підгайних…

Авторка книги не лише згадала їх, а й залучила спогади багатьох людей про конкретні події, а також зразки народної творчості, якими народ прославляє своїх Героїв.

Таким чином, книга Марії Ґоляш-Хамар «У Бишках на край лісу» стала конкретним історичним свідченням про героїчний чин УПА.

Це відзначали на презентації промовці: співголови Ліги Українських Жінок Надія Кохалевич і Мирослава Кушнір, заступник голови Союзу Українок Ростислава Федак, активний просвітянин Степан Хамар, учасниця бойових дій в АТО Христина Омельченко.

Натхненною ведучою дійства була членкиня Ліги Українських Жінок Іванна Корнецька, яка зі щирою повагою розповідала і про родину авторки книжки, і про лужанську родину, до якої поряд із членством в інших організаціях («Просвіта», ЛОТ «Пошук», «Тернопільщина») належить і самовіддано працює Марія Хамар.

Урочистості й піднесеності святковому заходу додавали музичні твори у виконанні бандуристки Наталії Кончаківської та солістки хору «Нескорені» й членкині ЛУЖ Ярослави Гунько, які натхненно виконували повстанські пісні.

А членкині Ліги Українських Жінок Любов Шумська і Надія Даниляк талановито читали поезію, присвячену героїчній боротьбі Української Повстанської Армії, зокрема, твори членкині ЛУЖ, поетеси Розалії Тарнавської, яка присвятила цій величній боротьбі збірочку «Здобути волю поклялись».

Відрадною була присутність на презентації представників підростаючого покоління. Зворушливими декламаторами виступили школярі Анничка й Лука Іванчуки та Наталія Хамар. Дивлячись на дітей, які прислухаються до розповідей про славне минуле УПА, сповнюєшся надією на гідне продовження славних традицій.

І оживають, наповнюють оптимізмом (так необхідним під час сучасної війни на сході) слова із «Декларації Проводу ОУН»:

«На крові тих, що впали на полі бою в обороні рідних хат, сімей і населення, в наступі на гестапівські та енкаведівські гнізда й загони, в індивідуальному двобою в час конспіративної підпільної роботи, на крові тих, що замучені по тюрмах і таборах, виросла безсмертна легенда воюючої поневоленої нації, що вогненним смолоскипом горить у серцях і думах народу й освічує шлях у майбутнє. Україна живе й бореться та силою здобуває перемогу. Хай же вічна буде слава впавшим героям, що склали своє життя на жертовник нації.»

Лідія КУПЧИК

НЕЗАБУТНІ

ДНІ ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО

Дні пам'яті видатного поета і письменника, актора, кінорежисера Миколи Вінграновського відбулися у Сосниці Чернігівської області, Білій Церві та в Києві на Національній кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка. В день заходів на кіностудії учасники відвідали могилу Миколи Вінграновського на Байковому кладовищі і поклали до неї квіти.

Організатор заходу, виконавчий директор Благодійного фонду М.Вінграновського Зоя Голота зазначила, що творчі зустрічі, присвячені авторові чудової поетичної лірики, неперевершеного історичного роману «Северин Наливайко» та фільмів минулої епохи проходять вже дванадцять років поспіль. У них традиційно беруть участь не тільки літератори й режисери, які працювали разом з Миколою Вінграновським, а й ті, хто лише відкриває для себе неповторну поезію й історичну прозу геніального митця – школярі й студенти. Тож напередодні зустрічі на кіностудії – у Білій Церкві, куди Микола Вінграновський часто приїздив зі своїми новими творами, вчергове відбувся конкурс знавців поезії «Маєстат слова». Завідуюча бібліотекою Ганна Нагорна розповіла, що цього року у ньому взяли участь понад 30 юних читців, наймолодшому з них виповнилося лише чотири роки. На вечір до кіностудії, де старий сад і знімальні павільйони пам'ятають легку ходу митця та його мелодійний сильний голос, приїхали переможці конкурсу – Павло Пасічник, учень Білоцерківського профтехучилища та учениця міської загальноосвітньої школи №7 Анна Агалієва, які натхненно декламували гостям вечора лірику Вінграновського Своїми спогадами про геніального художника слова та кіно поділилися відомі літератори й режисери: поетка Світлана Йовенко, режисер, актор, сценарист, заслужений діяч мистецтв України Микола Засєєв-Руденко, режисер Олександр Муратов, відомий фотограф і громадський діяч Станіслав Черній та інші. А режисер Лариса Єфименко, у творчому доробку якої документальні фільми, зняті разом з Миколою Вінграновським, розповіла присутнім, що як режисер він був наче рентген – ніби бачив людей наскрізь, і міг дати правдиву оцінку кожному. Пригадує, як Вінграновський любив природу – дощ, рослина, хмарина могли підказати йому тему чи рядки нових віршів або кінообраз. Читаєш його лірику і поринаєш у прекрасний світ степів і лісів, у яких, народжений на Миколаївщині, зачарований Південним Бугом і Россю, черпав своє натхнення митець.

Учасники кінолітературної зустрічі говорили і про високу місію митця, яку він бачив у тому, щоб повернути національну гідність своєму народу, який має свою чудову мову, пісню і культуру. І його звернення до постаті козацького ватажка Северина Наливайка теж було надважливим етапом на шляху консолідації української нації під час поневолення. Митець писав: «Відчуваю себе в боргу і перед історією, і перед сучасністю свого народу». У романі «Северин Наливайко» Микола Вінграновський виявив себе чи не найбільшим баталістом у сучасному українському мистецтві, майстром геніальної оповіді. Про це нагадала вчергове присутнім виконавчий директор Благодійного фонду М.Вінграновського Зоя Голота. Зоя Яківна повідомила, що фонд заснував митецьку премію, якою будуть відзначатися кіномитці за краще висвітлення постаті геніального митця. На вечорі якраз і була запланована презентація першого фільму першого лауреата цієї премії, кінорежисера Людмили Михайлевич – «Губами теплими і оком золотим». Заступник директора кіностудії пані Єлизавета Плесконос провела надзвичайно цікаву екскурсію для шанувальників поезії та кінотворчості Миколи Вінграновського у Музеї кіно та знімальними майданчиками, на яких творили свої шедеври знані кіномитці, а також розповіла про роботу режисера на студії. Гості вечора поклали квіти до меморіальних дошок та монументів визначним кіномитцям.

Зоя ГОЛОТА та поетка Світлана ЙОВЕНКО перед покладанням квітів до пам'ятника Олександру Довженку

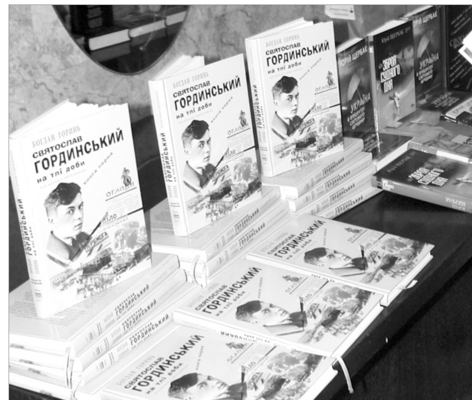

Анна АГАЛІЄВА з заступником директора кіностудії пані Єлизаветою ПЛЕСКОНОС в реквізитній залі кіностудії ім.О.Довженка

Робота з популяризації творчості геніального митця, ім'я якого ще має зайняти гідне місце в історії світової культури, буде продовжуватися. Заплановані нові літературні і кінозустрічі, зокрема, у Лубнах на Полтавщині, де на ріці Солониця у 1596 році відбулася вирішальна битва повстанського війська Северина Наливайка. Його ім'я стало символом визвольних змагань українського народу за свободу, взірцем для наступних поколінь в боротьбі за незалежність.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

КНИГА ПРО ВИДАТНОГО МИСТЦЯ

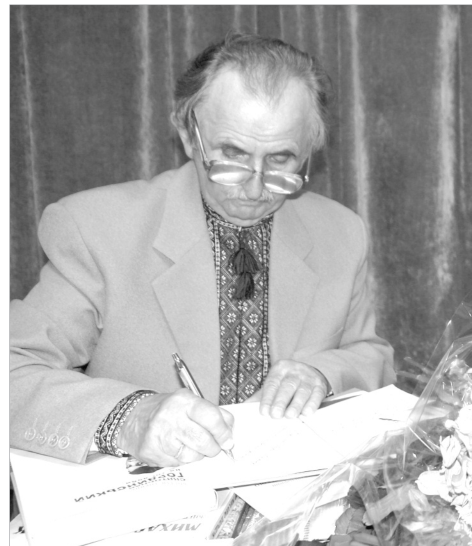
Книга вийшла друком у видавництві «Ярославів вал». До неї увійшли численні архівні матеріали, документи, світлини й репродукції. Книжка цікава за змістом і дуже гарно поліграфічно оформлена. Її можна читати, розглядати, як альбом, адже має дуже цікаву візуальну інформацію.

Працюючи над книгою, Богдан Горинь опрацював дуже багато архівних матеріалів, статей тогочасного періоду в пресі. За словами видавця Михайла Слабошпицького, книжці властива енциклопедична широта і повнота. Презентація першої книги відбулася у вщерть переповненому залі Національного музею літератури України. В есе-колажі висвітлено життєвий і творчий шлях видатного мистця, поета, мистецтвознавця, літературознавця, перекладача, організатора культурного життя в Галичині Святослава Гординського (1906–1993), роки його юначої романтики, навчання у Мистецькій школі Олекси Новаківського, в академіях мистецтв Берліна та Парижа, здобутки в малярстві, графіці, поетичній творчості, перекладах, видавничу, мовознавчу, мистецтвознавчу, організаційну, журналістську діяльність.

«Книга, яка спонукає думати не тільки про мистецтво». Таким є епіграф до есе-колажу у двох книгах «Святослав Гординський на тлі доби» журналіста, мистецтвознавця й дисидента радянських часів Богдана Гориня. І справді є над чим задуматись, адже ідейний та мистецький шлях видатного культуролога ХХ століття проліг від людини, захопленої комуністичними ідеями, до твердих переконань українського націоналіста. Участь у презентації взяли видатний поет Дмитро Павличко, академік Микола Жулинський, літературознавець, письменник, професор Києво-Могилянської академії Володимир Панченко, знаний мистецтво- і релігієзнавець Дмитро Степовик, художник, член-кореспондент Національної академії мистецтв України Василь Перевальський, відомий історик Сергій Білокінь, мистецтвознавець, професор Олександр Федорук. Вірші Гординського прочитав актор Кирило Булкін. Провадив зустріч Михайло Слабошпицький, директор видавництва «Ярославів Вал».

Автор розповів про роботу над виданням та про його головного героя. Богдан Горинь, за його словами, почав працювати над цією темою дуже давно, ще з 1962 року, коли працював у Національному музеї українського мистецтва. Серед усіх імен, з якими знайомився, його найбільше притягував саме Святослав Гординський. «У моїй книжці дві складових: доба і Гординський. Доба складна, суперечлива і навіть кривава. На тлі доби Гординський – постать величава і заслуговує на те, щоб про неї розповісти. На тлі доби вирисувалося кілька яскравих імен поетів, художників, літературознавців. У гроні тих імен особливу увагу привернув Святослав Гординський. Йому аналогії немає. Він був не тільки маляремживописцем, як його друзі Григорій Смольський, Михайло Мороз, Роман Чорній. Він був не тільки поетом, літературознавцем, як його друзі Богдан-Ігор Антонич, Богдан Кравців, Євген Маланюк. Він не тільки був перекладачем і літературознавцем, як Ігор Качуровський. Він був не тільки сумлінним учнем, як Юрій Шелест Шевельов. Він увібрав у себе всі ці грані. Це феноменальна постать на тлі доби, тому я до неї й звернувся. Уроки життя і творчості Гординського дуже прості. Він вважав, як його вчили батьки, що від юності й до глибокої старості треба бути максималістом, постійно вдосконалювати себе, працюючи над собою. Духовну планку майстерності, планку удосконалення в усіх царинах, яких торкався, він піднімав постійно».

Автограф-сесія від Богдана ГОРИНЯ

Володимир Панченко, виступаючи, підкреслив: «Душі завжди хочеться доторкнутися до чогось високого, сокровенного. Книжка про високе – про мистецтво, про яскраве – про долю яскравого таланту і водночас на тлі епохи. Важлива і біографія Святослава Гординського, і культурно-мистецький та історико-літературний контекст, який йому дістався за життя. Мав талант художника, мистецтвознавця, поета, перекладача і літературознавця. Книжка вийшла надзвичайно цікава. І в тій своїй частині, яка стосується біографії, приватної історії, і в тій частині, яка стосується тла епохи. Там блискуче виписано історію міста Львова і не тільки. Там є і Краків, і Париж. Богданові Гориню довелося бути й фаховим істориком, щоб пояснити дуже складні речі, Львів 1920–1930-х років, та й 1940-х, щоб пояснити, наприклад, діяльність Володимира Кубійовича. Потрібно було пояснити феномен галицької лівизни в 1930-ті роки – через ілюзію соціалізму пройшов і Гординський. Ця історія виписана дуже цікаво, етично дуже точно, коректно. Це історія Львова, історія галицької інтелігенції, історія українських митців у Франції, в Німеччині – в Європі».

А Дмитро Павличко доповнив: «Гординський буде завжди для нас прикладом. Гординський вийшов на обрії світової культури. Ми можемо гордитися, що серед українців є такі велетні. І підкреслив той незаперечний факт, що Святослав мав сміливість ні при польській окупації, ні при жорстокій німецькій окупації, не написати жодного твору, присвяченого вихвалянню окупації і її правителів! Він розумів, що треба високо тримати моральну планку. Ми маємо брати з нього приклад».

Микола Жулинський, директор Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАНУ, пригадав: «Коли я побачив його колекцію картин, подумав: якби була космічна сила, яка могла б перенести хату Гординського в Україну, це був би готовий музей. Гординський тоді говорив, що хоче, щоб його спадщина була в Україні. Він заповідав свій архів Інституту літератури. І хоча цей архів нині у Львові, однак добре, що в Україні».

Дмитро Степовик, український мистецтвознавець, професор: «Святослав Гординський – неохопна мистецька індивідуальність. Він мав чудову пам'ять, дивовижну енергію. Він оздобив 50 храмів у 16-ти країнах світу, йому належить 600 квадратних метрів мозаїки в Соборі Святої Софії у Римі, а скільки написав, скільки переклав…»

Василь Перевальський, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, художник: «Дуже цікава попередня книжка Богдана Гориня «Любов і творчість Софії Караффи-Корбут» і ця книжка про Святослава Гординського – вони об'єднують Україну в один цілісний організм».

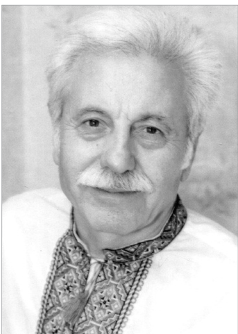
Олександр Федорук, доктор мистецтвознавства, професор: «Який урок для нас усіх з нової книжки Богдана Гориня? Що тут зачинався шлях в Європу, що тут виростала ця культура, якої нас хотіли позбавити, примушували відмовитися. Це розуміння того, наскільки близькою для нас завжди була Європа; дає розуміння того, що є великий талант, з'єднаний з європейським континентом».

Сторінку підготував
Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ТВОРЧІСТЬ

МОВ КАМІНЬ МЕЖОВИЙ

Іван МАЛЮТА,
заслужений журналіст України

Українці надто довірливі, терплячі й поступливі. Чи не тому деякі страхопудні представники нашої політичної еліти ладні йти, скажімо, на перемовини із озброєними сепаратистами, що є насправді терористами під орудою диверсантів із ФСБ Російської Федерації. І вважають безпечним один із компромісів – визнати мову агресора державною. На рівні титульної нації.

Але чи завше винні у потуранні ворогам лише слабовольні державники? Навіть міцна будівля починає сповзати до прірви, якщо ґрунти на крутосхилі податливо-піщані.

Озиваймося рідним словом

Вийшов із рейсового автобуса за якимось молодиком.

– Бальшоє спасіба, що добре довезли, – напівобернувшись, ввічливо подякував він двом водіям.

– Шпрехен зі дойч? – іронічно звертаюся до нього.

Подивовано мовчить, ніби щось ковтає.

– Ду ю спік інглиш? – знову дивлюся, як іноземний турист.

– Ні-ні, я тутешній, – оговтався парубійко. – Та й ви начебто звідсіля родом.

– То чому ж ти на рідній землі видаєш себе за москаля?

Він вдався був виправдовуватись, мовляв, працював на будовах у Москві й трохи відвик од мови батьків. Зрештою відмахнувся, заспішивши із валізкою і наплечником додому.

– Ауфвідерзеген! Або – гуд бай, земляче! – усміхнувся навздогін і додав вже по-польськи: – Нєх бендзє пану встидзоне!

Ще один приклад на ту ж наболілу тему.

Зайшов на подвір'я знайомого господаря і гукаю його, остерігаючись чималого пса на ланцюгу.

– А папи немає, – озвалася від порогу дівчинка.

– І відколи ж твій тато став папою? Він же народився і хрестився в нашій Цибулівці.

Малолітня господиня знизала плечима.

– Він тепер їздить на роботу аж до Крижополя. Сказав, що треба вже по-городському балакати.

Виходячи за хвіртку, поцікавився, як її звати.

– Крістіною кличуть. Одна така на все село.

– Бувай здорова, Христинко, – зумисне виправив ім'я на український лад і побачив, як дівчинка, не заперечуючи, усміхнулася.

Напевно, хтось їй подібне завважував. Хоча годилося б докоряти батькам.

А я зі смутком пригадав, як доводив нещодавно одній дорослій Альоні, що і вона, і доця Каріна невмотивовано носять іноземні імена.

Іще за царизму почалося зросійщення прізвищ. Так, старенька сусідка Ольга Фомик погоджувалась, що батько її – Хома Хомич був Хомиком. А перекрутив прізвище штабіст царської армії, пригрозивши, що інакше не виплатить йому жалування.

Долучалися до такої мутації і волосні писарі, і радянські паспортисти. З їхньої вини та за браком національної гордості з'явилися «гібридні» прізвища – Філіпішин, Медвідь, Атаманюк (замість питомо українських – Пилипишин, Ведмідь, Отаманюк) та ін.

Отак примусово чи добровільно здаємо свої мовні позиції московським окупантам.

«Нації помирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову», – застерегла відома поетеса Ліна Костенко.

Протягом тривалого поневолення Росією України видано понад 170 циркулярів на заборону української мови у всіх проявах її існування. Заборони того, що вважають першим і останнім бастіонами нації. Визначальним для її ідентифікації.

На рівні українця

Чом же ти, душе, мимо раю пройшла?
Чим же ти, душе, провинилася?
Із прадавньої псальми

Перед брамою до раю зупинилася група новопреставлених до вічного супокою.

– Хто ви? – запитав святий Петро, брязкаючи ключами.

– Хохли ми є.

– Хохли? Немає таких у Книзі націй.

– Ні-ні, ми – малороси, – випхався наперед якийсь меткий чоловік із «оселедцем» за вухом. – Малороси із козаків.

– І таких немає в нас, – застеріг рукою святий ключник.

– То шукайте там, де руські. – Може, так записали нас, – намагався хтось інший відгадати, чухаючи потилицю. – Руські, чухраїнці чи як там іще…

– І такі не зазначені. Ідіть собі мимо благодаті райської!

Наразі до брами підійшли ще кілька прохачів.

– Слава Ісусу Христу!

– Навіки слава! – вдоволено хитнув головою святий Петро.

– Ми є українці, а наші предки були русичі, – уклонилися йому.

– В такому разі Служба безпеки раю запитає гасло вільних українців, – попередив головний ключник.

– Слава Україні! – дружно гукнули новоприбулі.

– Героям слава! – відповів святий Петро, відмикаючи браму.

Цей містично-уявний діалог спонукав мене до пошуку історичних аналогій.

Почну з образливої назви (а втім, як для кого) корінних мешканців на українській землі.

«Хохол – асимільована частина етносу, яка втратила свою рідну мову, звичаї, релігію, культуру, духовність», – досить круто зазначив відомий російський лексикограф XIX ст. В. Даль у своєму тлумачному словнику. А за багатотомним Словником української мови то є зневажлива назва українця. Попри те, що дехто вважає її походження від «оселедця» за вухом у козаків.

«Малороси» – така була «офіційна назва українців у дореволюційній Росії» (СУМ). З історичних джерел з'ясовуємо, що цей образливий синонім з'явився власне після указу царя Петра І, за яким Московія стала Росією, а московити – новоявлені росіяни – великоросами.

Це був по суті перший етап «собірання русскіх зємєль». За вигаданою історією Московії під прибраною назвою Росія (похідної від слова Русь).

Імператриця Катерина ІІ перевершила Петра І, ліквідувавши інституції гетьманства і Запорозьку Січ. З метою своєрідної депортації русичів-українців з історії Київської Русі та фальсифікації історичних першоджерел за її наказом було зібрано й спалено близько ста примірників літопису «Повість минулих літ».

У політиці російщення відзначилися вже у XIX ст. й чиновники у гуманітарній сфері. «Кінцевою метою освіти всіх інородців має бути обрусіння», – завершив свою вказівку (1870) міністр освіти Д. Толстой. То чого ж дивуватися, що талановиті представники української еліти ставали донорами російської культури, літератури й духовності? Досить згадати, скажімо, письменників М. Гоголя, В. Короленка, А. Чехова, композитора П. Чайковського та ін.

Потяг правителів російської імперії до привласнення «стовпової» історії Руси-України простежується і в неоімперській Російській Федерації, під тим же андріївським прапором, не кажучи про часи радянської влади. Так, за новою історією Росії за редакцією В. Путіна – «істінно русского націоналіста» – українці, виявляється, проживають… на «іздавна русскіх зємлях». Отакої!

«Умом Россию не понять», – зробив афористичний висновок її відомий поет. Не збагнути, напевно, з вини менталітету цієї нації, в основі якої переважає конгломерат ординських звичок угрофінських племен і татар.

Досить влучно підмітив російський письменник Олексій Толстой відмінність Київської Русі, яка розуміла, за його висловом, «ідеї добра, честі, справедливості», од Московії: «Це Русь тайги, монгольська, дика, звірина. Ця Русь зробила своїм національним ідеалом криваву деспотію і дику озлобленість. Ця Московська Русь із давніх часів була, є і буде повним запереченням усього європейського і жорстоким ворогом Європи».

Ось такий наш міфічний «старший брат», якого звеличувала лукава ідеологія комуністів. Насправді маємо затаєного небезпечного сусіда, одвічно потенційного агресора, який прагне до кінця винищити духовні основи будь-якого народу – мову, культуру і, звичайно, історичну пам'ять. Насамперед, пам'ять про нього, як окупанта, із завидющими очима, загребущими руками. Із хворобливим синдромом зверхності в усьому.

І путінська Росія явила світові загарбницьку сутність своєї зовнішньої політики після революційних подій на Майдані, коли окупувала Крим і напустила терористів із георгіївськими стрічками на південний схід України.

У вигадану велич російської історії, на сторінках якої переважають розповіді про «покорєнія» і «усмірєнія» народів, вірять і деякі наші співвітчизники, які в душі зосталися гібридними хохлами-малоросами, яким однаково, як їх називатимуть і звідки будуть правителі.

– Та ж куцу історію Росії доточили до нашої Руси-України, яка була справдавна відома усім народам! Погляньте на тодішні карти Європи включно до кінця XVIII століття. На них латинськими літерами виписана Московія, а не Росія, – намагався переконати київського масажиста, з яким виникла суперечка під час процедури на моїй спині.

Одначе мій опонент, ігноруючи літописний факт, що Москва виникла лише у середині XII ст., запевняв: навіть правитель Київської Русі Ярослав Мудрий був великоросом, позаяк мав володіння на теренах сучасної Росії. А коли так, то він, виявляється, був… російським князем.

– То звідки ж тоді взялися українці? – ставлю йому іронічне запитання.

– Із малоросів, які були під поляками. І мова українська – із польського наріччя, а трохи – із російського, – повчав масажист, посилаючись на статті в російськомовній пресі і передачі московських телеканалів.

Ось так, завдяки інформаційній блокаді з боку ЗМІ північної сусідки, реанімована давня брехня росіян, в яку вони вже самі повірили й чи не тому ображаються на упертих українців. Тих, які не схильні до капітуляції чи зради. І за цю генетичну самосвідомість «путіноподібні» називають таких українців націоналістами чи просто бандерівцями.

Чи варто ображатися за це?

«Націоналіст – це людина, особистість, яка ставить на перше місце права та інтереси своєї нації, своєї держави, не заперечуючи при цьому прав та інтересів інших народів і держав», – вичитуємо із сучасного Тлумачного словника української мови. Додам важливе уточнення: націоналіст, на відміну од шовініста, не зазіхає на чужу свободу, на чужу територію.

Як же постати українцем?

Відомий громадський діяч, Герой України Левко Лук'яненко на це відповів досить лаконічно у книзі «Від хохла до українця» (К., 2014): «Українець – це людина, яка усвідомлює себе українцем».

Напевно, усвідомлювати – не лише називати себе саме так, а й бути готовим боронити територію і гідність України збройно і словом.

Бути на рівні українця – значить постати націоналістом, патріотом нашої нації. А коли так – не комплексувати, не почуватися упослідженим.

Що нагадала притча

Вона унікальна і повчальна тим, що постала легендою на історичному факті.

Одного разу візантійський імператор вирішив розширити свої володіння за рахунок болгарського царства. Обидва війська стояли по різні боки широкої долини, що вважалася покордонням.

Імператор за звичкою греків вдався до хитрощів, мовляв, ладен запропонувати мирну угоду на певних умовах. І послав до царя Бориса гонця з пропозицією подарувати свого коня зі срібною вуздечкою. Болгарський правитель не відмовив.

Наступна вимога стосувалася найгарнішої царської рабині. Відправили і її до намету імператора.

Третя і остання пропозиція була напрочуд дивною: передати сірий межовий камінь, що неподалік кордону.

І тоді цар Борис поставив імператорові умову: відповідь буде, коли поверне коня зі срібною вуздечкою і красуню-рабиню.

Радники агресора подивувалися, одначе цікавість взяла верх.

Наразі болгарський правитель повідомив причину відмови задовольнити останню ультимативну вимогу.

– Кінь зі срібною вуздечкою і чудова рабиня були моїми дарунками, бо належали мені, а камінь біля кордону – власність болгарського народу.

Імператор Візантії, незважаючи на перевагу у живій силі, гідно оцінив мудрість і рішучість суперника-царя й повернув військо назад.

Йдеться про уміння заздалегідь розгадати стратегічні наміри ворога й бути принциповим, непоступливим у відстоюванні державних інтересів. Від етнічних кордонів нації до захисту мовних, духовних та культурно-мистецьких набутків рідного народу.

Відомо, що навіть дозована російська демократія закінчується там, де починається українське питання. Воно для нашої агресивної північної сусідки дратівливе, як червоне полотно для бика на кориді, а в селі – одяг такого ж кольору для індика.

І тому камінь межовий у контексті визначальних здобутків нашої держави став алегоричним образом українського питання. Поступитися ним – знову підупасти під вплив шовіністично-імперських амбіцій Росії, відмовитись од свободи і власної державності. І тоді нація зникне, остаточно розчинившись у тій, що звоювала її оружно і духовно.

Іще одна засторога.

Свободу не можна надбати чи успадкувати назавше. Її треба боронити од зазіхань. Іще здалеку, не лише зблизька.

ДО 75-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

В УРОЧИЩІ ЗІМНЕ ВШАНУВАЛИ ЗАГИБЛИХ ПОВСТАНЦІВ

18 червня вперше за 73 роки в урочищі Зімне у Бодаках, де у 1944 році енкаведисти вбили 48 повстанців, 8 серед яких були місцевими, відбулося велелюдне вшанування героїв. Довжелезна процесія на чолі із Владикою Нестором у супроводі майже тридцяти священиків Збаразького, Вишнівецького і Шумського благочиння з церковними хрестом, хоругвами, національними жовто-блакитними та червоно-чорними прапорами рушила із центру Бодак до місця загибелі повстанців в урочищі Зімне, яке знаходиться за півтора кілометра від села.

Аби вшанувати героїв-повстанців, до Бодак з'їхалися люди з Вишнівця, Збаража, Тернополя та довколишніх сіл, були і представники місцевої влади і навіть двоє народних депутатів. Усю дорогу до урочища учасники вшанування співали релігійні та повстанські пісні, тернопільські музиканти із Оркестри Волі грали марші, а юні сокільці вигукували патріотичні гасла.

Першу зупинку урочиста процесія зробила на околиці села біля каплички, де священики відправили молебень, після чого по звивистій грунтовій дорозі, колишньою повстанською стежкою колона рушила вгору через ліс до знищеної кагебістами криївки, яка стала місцем вічного спочинку для трьох місцевих хлопців, які були разом з повстанцями під час облави енкаведистів 18 червня 1944 року. Їхні тіла були настільки понівечені від вибухів гранат, що не було що збирати, розповідали очевидці тих страшних подій. Їхні рештки і нині покояться там. Саме на цьому місці, де знаходилася найбільша криївка з прахом трьох героїв, насипанао високу козацьку могилу, на вершині якої стоїть великий залізний хрест. 18 червня 1944 року на цьому місці в урочищі Зімне загони НКВС та МДБ закидали гранатами криївки упівців, які відмовилися здаватися. Під час цієї розправи було вбито 36 повстанців, 12 непритомних вояків енкаведисти забрали до Вишнівця, де після жорстоких катувань стратили.

Біля підніжжя могили відбувся мітинг-реквієм, священики на чолі з Владикою Нестором відслужили чин панахиди за загиблими героями і освятили гранітний камінь, котрий напередодні вшанування за кошти народного депутата Михайла Головка виготовили і встановили на могилі упівців збаразькі волонтери з ГО спілки бійців і волонтерів АТО «Побратими Тернопілля». Хористи Братства ОУН-УПА та Союзу українок із Збаража заспівали декілька повстанських, патріотичних пісень, учні Бодаківської школи декламували вірші, присвячені полеглим воїнам, а сестри Брега – пісню «Соколи». Під час панахиди та освячення пам'ятного знака співали церковні хори з Великого Кунинця та Старого Вишнівця.

Щоб присутні на вшануванні змогли краще закарбувати у пам'яті ті трагічні події, які розігрувались тут 73 роки тому, юнаки із «Соколу» здійснили інсценізацію тих подій, розігравши кількахвилинний бій між енкаведистами та повстанцями.

За словами голови Збаразького районного Братства ОУН-УПА Ярослава Бреги, це вперше загиблих упівців вшанували так урочисто і велелюдно. Пан Ярослав розповів, що завдяки небайдужим і свідомим мешканцям Бодак, у тому числі і окремих керівників, вдалося зберегти пам'ять і саме автентичне місце загибелі українських повстанців. Старожили розповідають, що саме завдяки першому агрономові новоствореного колгоспу Надії Біляс (Познанській), яка заборонила розорювати місце, де була найбільша криївка в урочищі і де загинуло найбільше повстанців, воно і збереглося. Наступники пані Надії теж не займали цей шмат землі і не розорювали її. Із здобуттям Україною незалежності тодішній сільський голова разом із громадою села у 1996 р. встановив на місці найбільшої криївки хрест, який стоїть тут і донині. У 2007 році у річницю загибелі повстанців до ініціативи селян долучилися і збаразькі упівці, спільно було реконструйовано могилу і вперше відбулося масове вшанування за участю громад Кривчиків і Лозів.

– Дуже велика делегація приїхала разом із нині вже покійним народним депутатом Василем Червонієм із Рівненської області, – згадує Ярослав Брега, – також упівців з Івано-Франківська, Тернополя, хори Братства ОУН-УПА та Союзу українок із Збаража. Потім десять років про загиблих в урочищі Зімне ніхто не згадував – ні влада, ні люди. Мешканці прилеглих сіл відвідували могилу одноосібно, колективного вшанування більше не було.

Цього року виповнюється 75 років з часу створення Української Повстанської Армії, тому 2017 рік був проголошений Президентом України Роком УПА. З цієї нагоди по усій державі проводять різноманітні заходи із вшанування героїв, тому згадали про урочище Зімне. Ініціаторами вшанування стали бодаківчани, Збаразьке Братство ОУН-УПА, священики Вишнівецького благочиння УПЦ КП, яким за два тижні вдалося домовитися зі спонсорами та меценатами, залучити громадськість та мешканців краю до гідного вшанування полеглих Героїв.

Пан Ярослав розповідає, що за ці два тижні було проведено чимало робіт, аби облаштувати могилу і дорогу до неї. Мешканці Бодак і Лозів вручну відрами насипали на могилу більше 15 тонн землі. Завдяки Старовишнівецькій громаді, яка виділила грейдер, підсипали грунтову дорогу в урочище. Керівник ТОВ «Славутич» Борис Довгаль забезпечив польову кухню усіма необхідними продуктами, Михайло Хомишак з «Максимівської ініціативи» теж привіз продукти та запропонував запросити на вшанування Оркестру Волі, чий приїзд профінансував народний депутат Тарас Пастух. Олександр та Ольга Гринчуки для рибної юшки наловили риби. Козацько-десантний осередок українського козацтва спілки ветеранів Афганістану області готував смачні козацькі страви у століттєвих казанах. Також козаки привезли пересувний музей зброї АТО та облаштували тир, так само частували усіх охочих волонтери із Вишнівця. Долучилась до святкування і Бодаківська школа, навіть деякі мешканці села разом із своїм парохом отцем Володимиром прийшли вшанувати повстанців.

Пан Ярослав взагалі закликає усіх небайдужих людей долучатися до цієї ініціативи і проводити аналогічні заходи із вшанування упівців у своїх містах та селах, адже такі місця, де поховані вояки УПА, є чи не в кожному селі на Галичині та Волині. Ярослав Брега та отець Святослав Швець від імені організаторів подякували усім, хто долучився до вшанування молитвою, коштами, своєю працею і талантом.

СУЧАСНІ КОЗАКИ ДОПОМАГАЮТЬ АТОВЦЯМ І ВИХОВУЮТЬ СПРАВЖНІХ ПАТРІОТІВ

На схилі через дорогу, навпроти могили, розмістилася імпровізована сцена, де серед місцевих виконавців виступали й іменинті Оркестра Волі, Володимир Вермінський з Тернополя та багато інших. Там же усіх охочих частували наваристою рибною юшкою, козацьким кулішем, гречкою з м'ясом, солодким пловом, варениками і диво-чаєм козаки на чолі із наказним отаманом, генерал-хорунжим Володимиром Мосейком із Тернопільського коша українського козацтва – Козацько-десантний екологічний осередок українського козацтва імені Дмитра–Байди Вишневецького і спілки ветеранів Афганістану області та вишнівецькі волонтери із ГО «Схід і Захід єдині».

Козаки-десантники не лише частували усіх присутніх смачними стравами, вони під відкритим небом розгорнули пересувний музей зброї АТО, яким опікувалися голова тернопільської організації всеукраїнської організації «Закінчимо війну» та ГО «Тернопіль-пошук» Сергій Ліпянін із своїм заступником полковником Олександром Роговим. Полковник Рогов ще донедавна працював у Збаражі заступником директора ДНЗ «Тернопільський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою», нині він з волонтерами допомагає бійцям АТО. Професійний військовий розповів, що вже пройшов медкомісію і повертається до військової справи, їде служити у 45-у бригаду заступником командира.

Пан Олександр відзначив, що експонати музею вони з козаками привозять із волонтерських поїздок на фронт. Привозять хлопцям на передову продукти харчування, одяг, взуття, медикаменти, перев'язочні матеріали, електрогенератори тощо. Вояки натомість хочуть чимось віддячити і щоразу передають якісь артефакти війни. Після чергової поїздки на схід виникла ідея створити пересувний музей зброї АТО, щоб люди зрозуміли, що таке війна і те, з якою зброєю наші захисники стикаються щодня, боронячи Україну від агресора. А ще козаки із десантниками-афганцями займаються територіальною обороною та військово-патріотичним вихованням молоді, що надзвичайно важливо завжди, а особливо сьогодні, під час війни.

На траві у довжелезних ящиках і без них лежать різноманітна зброя, гільзи, гранати, осколки. Полковник охоче розповідає про кожен артефакт.

– Ось коробка, прострелена патронами з-під зенітної спареної установки ЗУ 23-2 із Донецького аеропорту. Цю прострелену 100-міліметрову гільзу Володимир Мосейко, ризикуючи життям, діставав під час обстрілу. Це переносний піхотний вогнемет «Шмель» російського виробництва, у нас таких нема, так само, як і протитанкових ракетних комплексів «Метис», «Конкурс», «Фагот».

Демонструє полковник і трімплікс з російського танка Т-72, увагу привертає і снаряд від САУ «Піон», яка б'є до 100 кілометрів 122-міліметровими снарядами. Раритетний польовий телефон ТА-57 і нині чи не єдиний спосіб безпечного від прослуховування ворогом зв'язку. Серед експонатів музею і ракетний протитанковий гранатомет РПГ-22, і РПГ-26. Та найбільше серед експонатів музею різноманітних гільз, снарядів, осколків, спотворених вибухом. Гільзи і снаряди різних калібрів від АК-74, АГС-176, ДШК та багатьох інших, якими нині російська армія воює з нами. Тут можна побачити наконечник і осколки від БМ-1 «Град», міни 120-ки і 82-ки. Окрема експозиція присвячена вибухонебезпечним предметам І-ІІ Світових воєн.

– Щоб люди, особливо діти, бачили, як вони виглядають, і ніколи не намагалися з ними щось зробити, – каже полковник. – А це вже міни, ця кругла – ТМ62 протитанкова, є міни-розтяжки, як МОН50 (міна осколково-направленої дії), серед піхотних мін є міни натисної дії, які детонують, коли на них наступити – ПМН «Чорна вдова», та ПМН-2, яка здатна самоліквідуватися через певний час.

Серед багатьох мін помічаю дві гранати, знайомі усім ще з радянських фільмів про війну – наступальну РГД-5 (розліт осколків до 25 метрів) та оборонну Ф-1 (зона ураження до 200 метрів).

Наталка ПАРОВА
«Народне слово»

Видавець Конгрес Українських Націоналістів

Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь, головний редактор – Марія Базелюк.

Редакційна колегія Володимир Сергійчук, Василь Шпіцер, Ольга Різниченко, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І. Філія ГУ по м.Києву та Київській обл. № 10026/0195.
АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669
ЕДРПОУ 2305606776
№26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.

Газету видрукувано у ТОВ "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 10 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9